TELLIJATELE

46 kiiresti arenevat ettevõtet

Tänavusse 1105 ettevõttest koosnenud Gaselli TOPi jõudis 46 kinnisvara valdkonna ettevõtet.
▶Kinnisvara

ETTEVÕTLUS

Baruto ärid ühendavad Eesti ja Jaapani

Endine sumomaadleja **Kaido Höövelson** ehk Baruto kasutab äritegevuses ära Jaapanis omandatud tuntust ja sealseid tutvusi. ▶6–7

Äripäev

Esmaspäev, 9. märts 2015
nr 45 (5172) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,0974	0,9113	9,1851	65,3394	23,63	0,108%

Marek Helmi uus plaan

▶Korralikult makse maksvad ettevõtted ei pea iga kuu aruandeid esitama – maksuamet töötab kava kallal, mis peaks vähendama ettevõtete koormust. ▶4–5

FOTO: RAUL MEE

KINNISVARA

Kuumalaine Põhjala kinnisvaraturul

Euroopa Keskpanga võitlus deflatsiooniga sunnib Põhjala keskpanku samuti rahapoliitikat leevendama, andes hagu alla niigi kuumavale kinnisvaraturule. Laenukoormus kasvab. ▶8–9

PUHKUSEGRAAFIK

Tööjõukuludelt saab kokku hoida

Tööjõukuludelt saab kokku hoida, kui puhkusegraafik on koostatud läbimõeldult ja puhkused hajutatud üle kogu aasta. Sel juhul ei tule oma töötajate puhkuse ajaks asendajaid palgata. ▶11

INVESTOR

Kokkuvõtteks nii head kui ka halba

Tallinna börsi neljandale kvartalile vaadates nentisid analüütikud, et meeldivalt üllatasid Merko Ehitus ja Tallinna Kaubamaja. Kehvad tulemused olid aga PRFoodsil, Baltikal ja Olympicul. ▶16

KOLUMN

Taavi Kotka: Digimaailm ei eelda füüsilist kontorivõrgustikku, vaid oma teenuseid saab edukalt pakkuda selleta, nii era- kui ka äriklientidele.

Majandusministeeriumi asekantsler selgitab e-residentsuse plusse. ▶14

ÄRIPÄEV 9. märts 2015
toimetaja Ken Rohelaan, tel 667 0254, e-post ken.rohelaan@aripaev.ee

TEGIJA

Hando Sutter tõmbab riigifirma kulutusi koomale

Kolm kuud Eesti Energiat juhtinud Sutter on pärast Sandor Liivelt ameti üle võtmist otsustanud kokku tõmmata USA kõrbesse õlitööstuse rajamise plaane ja kulutusi. Riigifirmal on võlakoorem ligi miljard eurot. Äripäev loodab, et Sutteri ettevaatlikkus ei ole pelgalt hirm otsustada, vaid mees tajub reaalselt, mida tähendab riigifirma ja selle suurinvesteeringute juhtimine. Sutteri ülesanne on muuta USA projekt investoritele selliselt atraktiivseks, nagu suutis tema eelkäija Jordaanias, kui Liive kindlustas Eesti Energiale garantii, et Jordaania valitsus ostab elektrit 30 aastat.

ÄRIPÄEVA VEEBIS

Valitsuse moodustamine

Reedel alustas Stenbocki majas kõnelusi valitsuse moodustamiseks neli erakonda: üks suur, kaks keskmist ja üks pisike. Kõnelusi peavad Reformierakonna, Isamaa ja Res Publica Liidu,Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Vabaerakonna esindajad. Kas ja kuhu nad sel nädalal jõuavad? Millised on erakondade punased jooned?

UURI ARIPAEV.EE-ST

KÕNELUSI juhtiv Reformierakond eesotsas Taavi Rõivasega on välistanud valitsuse tasandil koostöö Keskerakonna ja EKREga.

AJALOO ILU

Vanad kalad jätkavad parlamendis

1995. aasta märtsis võitis riigikogu valimistel 32,2% häältega 41 mandaati valimisliit Koonderakond ja Maarahva Ühendus (KMÜ). Reformierakond (RE) sai 19 mandaati ja Keskerakond (KE) 16 mandaati. Kokku pääses riigikokku seitse erakonda. Isikumandaadi said üle 10 000 häälega Arnold Rüütel (KMÜ), Edgar Savisaar (KE), Andres Tarand (Mõõdukad), Siim Kallas (RE) ja Uno Mereste (RE).
Hetkeseis. Tänavu võitis valimised Reformierakond 30 mandaadiga, järgnes Keskerakond 27 mandaadiga. 20 aastat hiljem on endale uuesti riigikogukoha võitnud näiteks Eiki Nestor, Edgar Savisaar, Jüri Adams, Igor Gräzin ja Jürgen Ligi. Savisaar kogus ka rekordilised 25 055 häält. Üle 10 000 hääle said veel Taavi Rõivas, Yana Toom ja Mihhail Kõlvart.

TSITAAT

„Ärme saada pensionile minejat automaatselt kindlustusseltsi ukse taha. Lubame tal jätkata investeerimist aktsiafondidesse ning võtta pensionilisa tootlusest.

Äripäev kirjutas reedeses juhtkirjas, et pensioniikka jõudnud tööinimesele on pensioniraha sissemaksmine küll lihtne, aga väljavõtmine kallis ja keeruline.

HOMME

Mida peab väikefirma veose lepingut sõlmides silmas pidama?

LOE ÄRIPÄEVAST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Anname Euroopa rikastele rohkem, kui saame vastu

Indrek Neivelt tõstis esile CEED Institute'i viimase uuringu, mis näitas Euroopas nn uute ja vanade riikide vahelist migratsiooni. Äripäev nõustub osaliselt Neiveltiga, et Eesti on Euroopa Liidule andnud rohkem, kui on vastu saanud, mis tähendab, et nn negatiivne saldo tuleb pöörata vastupidiseks.

Migratsioon on Eesti jaoks kahjuks miinuses, mis tähendab, et siit lahkub inimesi rohkem, kui naaseb. Raskemas olukorras on naabrid Läti ja Leedu. N-ö võitjate ringist leiame Soome ja Rootsi ning Euroopa suurememad majandused, nagu Suurbritannia, Saksamaa ja Itaalia.

Kahjumiga vahetus. Kuigi Eesti on nn Uuest Euroopast Vanasse lahkujate seas oma 5,7 protsendiga elanikonnast keskmike hulgas, siis ligi 10 protsenti oleme kaotanud tööjõust ehk majanduspotentsiaalist. Vastu oleme saanud Euroopa toetusi ligi 4 protsenti SKPst. Ettevõtluse loogikasse tõlkides tähendaks see, et investeering on toonud korralikku kahjumit.

Äripäev hindab Neivelti ideed, et saldo parandamiseks tuleks küsida lisaraha Brüsselilt nn kompensatsioonina, ebareaalseks. Selle asemel, et loota teistele, peaks Eesti lahendama probleemi, kuidas vähendada väljarännet ja suurendada sisserännet.

Üks võimalus oleks tõsta Eesti ligitõmbavust nii kohalikele kui ka välismaalastele, muutes siinset elamise ja töötamise keskkonda. Kirjutasime eelmisel nädalal kolmest probleemist, mille uus valitsus võiks kirjutada koalitsioonilepingusse ja sellega tegelema hakata. Probleemide seas olid tööjõumaksud, millele pakkusime lahendusena sotsiaalmaksu lae kehtestamist, et soodustada kõrgepalgaliste töökohtade teket. See aitaks hoida kohalikke talente kodus ning tuua välismaised eksperte siia tööle.

„Selle asemel, et loota teistele, peaks Eesti lahendama probleemi, kuidas vähendada väljarännet ja suurendada sisserännet.

Maksukeskkonna muutmise kõrval tasuks sügavamalt tegeleda migratsioonipoliitikaga, mis praegu langetab Eesti konkurentsivõimet. Peaksime suurendama sisserändekvooti, sest pikas perspektiivis jääb Eestis vananeva rahvastiku tõttu tööealisi vähemaks, mis omakorda aeglustab majanduskasvu. Neivelt tõstab esile näiteks Suurbritannia, kus Euroopa Liidust pärit immigrandid maksid viimase kümne aastaga riigikassasse 20 miljardit naela rohkem, kui nad sealt vastu said.

Migratsioonipoliitika muutmisel võib tekkida soovitule vastupidine reaktsioon, kus Eestisse hakkavad tulema pigem nn õnneotsijad, kes ei huvitu niivõrd töötamisest, vaid väiksema vaevaga raha teenimisest. See annaks põntsu toetuste süsteemile, sest siis tuleks ressurss suunata algselt plaanitust mujale, näiteks rohkem ümberõppele.

Samuti ei pruugi sisserännanute lõimumine kulgeda Eestis valutult, vaid vastupidi: meie kultuur, väärtushinnangu ja isegi ilmastik võib olla teatud rahvustele nii vastumeelne, et nad ei soovi tulla või jäävad Eestisse vaid lühikeseks ajaks.

Leiame tahtjad. Õnneotsijate asemel töökate suunamiseks tuleb teha eeltööd nendes piirkondades ja nendele inimestele, kellel on Eesti elanikega rohkem sarnasusi kui lahkhelisid. Hea näited on tänavu Eesti noore teadlase preemia pälvinud pärslanna Lili Milani ja Molycorp Silmeti juht ameeriklane David O'Brock-Kaljuvee. Mõlemad on Eestisse tulnud tipptegijad, kes tahavad ja suudavad siin tuua lisandväärtust nii endale kui riigile.

Mitmed ettevõtjad, kes ei tegutse ainult Eestis, vaid ka teistes riikides, on öelnud, et rahvusvaheline kogemus tuleb töötajale ja organisatsioonile kasuks. Seega võiks erineva kogemusega inimeste kaasamine aidata ettevõtetel tõhusamalt siseneda välisturgudele.

Indrek Neivelt:
Tegelikult me ei saa mitte abi, vaid me abistame rikkamaid riike. Me oleme rikkamate riikidele doonorid.

Ettevõtja viitas Eestist lahkunud 5,7% elanikule. LOE LÄHEMALT LK 6

9. märts 2015 **ÄRIPÄEV**
toimetaja Ülo Toomsalu, tel 667 0111, e-post toimetajad@aripaev.ee

Võimaliku valitsuse esimesed sammud. Alustatakse julgeolekust

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Neli erakonda alustab täna koalitsiooni läbirääkimistel sisuliste punktide arutlemisega. Esimeseks valdkonnaks valiti julgeoleku teema, kuna selles on erakondadel kõige rohkem ühiseid vaateid.

Laupäeval teist korda kokku saanud Reformierakond, Isamaa ja Res Publica Liit, Sotsiaaldemokraatlik Erakond ja Eesti Vabaerakond panid paika peamised punktid, mis on võimaliku valitsusliidu jaoks olulisemad. Alustada otsustati julgeoleku teemaga. Peaminister Taavi Rõivas ütles pressikonverentsil, et küsimused, kuidas Eesti riiki hästi kaitsta, on olulised ja loodetavasti jõutakse järgmisel kokkusaamisel selgusele, millised on valitsusliidu plaanid sellega.

IRLi esimees Urmas Reinsalu lisas, et julgeoleku teemaga on hea alustada, kuna ühelgi erakonnal pole selles valdkonnas maailmavaatelisi ja põhimõttelisi vastuolulisi arvamusi. Samuti ütles SDE esimees Sven Mikser, et alustades teemaga, milles on erakonnad rohkem ühte meelt, on ka edaspidi raskemate teemade juurde jõudes lihtsam. Nimelt plaanivad erakonnad pärast julgeolekut jõuda küsimusteni, kuidas saavutada majanduskasv, lahendada sotsiaalprobleeme, näiteks kuidas vähendada vaesust ja regionaalset mahajäämust ning ka riigireformi küsimusteni.

↑ **REFORMIERAKOND,** IRL, sotsiaaldemokraadid ja Vabaerakond alustavad täna koalitsioonilläbirääkimisi. FOTO: ANDRES HAABU

Jõuti rahani. Rõivas lisas, et valitsusliidu konsultatsioonide käigus püütakse leida ka hinnasildiga lubadustele võimalikud katteallikad. Laupäeval alustatigi läbirääkimisi sellega, et kuulati rahandusministeeriumi ülevaadet riigi rahalisest võimekusest. Rõivas ütles, et praegu pole läbirääkimistel iga konkreetse katteallika kaardistamiseni jõutud, ent mingi osa saadakse ka Euroopa Liidu rahast. "Palju on ka selliseid lubadusi, mis otseselt uut raha ei nõuagi," ütles ta. Vabaerakonna esimees Andres Herkel nentis, et ega riigi rahaline seis kõige roosilisem just pole.

KAEBUS

Kõlvart kaevati kaposse

Tallinna linnavolikogu Reformierakonna fraktsioon pöördus kaposse, et saada õiguslik hinnang olukorrale, kus Tallinna linn maksab toetust keskerakondlasest abilinnapeale Mihhail Kõlvartile treeneritöö eest.
Äripäev kirjutas kolmapäeval, et äsja riigikogu valimistel ligi 11 000 häälega neljanda tulemuse saavutanud Tallinna abilinnapea Mihhail Kõlvarti kureeritav spordi- ja noorsooamet toetab rahaliselt Kõlvarti treenitavaid noorsportlasi ja ka treenerit ennast. "Sportlaste ja nende treenerite toetamine on tänuväärt," teatas Reformierakonna fraktsiooni aseesimees Õnne Pillak. "Küsimusi tekib, kui üks toetuse saaja on vastava haldusala abilinnapea."

TÖÖTASU

Putin kärpis enda ja Medvedevi palka

Venemaa president Vladimir Putin kirjutas alla ukaasile kärpida presidendi, peaministri, peaprokuröri, FSB juhi ja oma administratsiooni töötajate palka.
1. maist kuni 31. detsembrini vähenevad riigi juhtkonna palgad 10 protsenti, vahendas Kremli koduleht.
Presidendi administratsiooni töötajate palgad on riigi teiste ametnike palkadest kõrgemad, nende keskmine kuutöötasu on 216 000 rubla ehk 3200 eurot.

JÕUKUS

Kuhu kolivad maailma ultrarikkad?

Maailma ülirikkad inimesed on pidevas liikumises. Kinnisvarakonsultant Knight Frank vaatles 2015. aasta jõukuse raportis maailma rikkaimate inimeste migratsioonilaineid aastail 2003–2013.
Sihtkohana oli vaieldamatult populaarseim Suurbritannia; sinna kolis 10aastase perioodi jooksul üle 114 000 maailma rikkaima inimese. Teisel kohal on Singapur. USA jõudis 42 000 ülirikka immigrandi sihtkohana kolmandale kohale.

printerikeskus
■ Koopiamasinate rent, müük ja hooldus
■ Printerite remont ja tahmakassettide täitmine

Tallinnas tel 6217135 • Tartus tel 739 0635
www.printerikeskus.ee

ELEMENTMAJAD
PALKKARKASSMAJAD
KÄSITÖÖ PALKMAJAD
ESTNOR
Estnor OÜ
Kurna tee 33, Kiili alevik
75401 Harjumaa
Tel. +372 651 6174
info@estnor.ee
www.estnor.ee
www.facebook.com/estnor

ÄRIPÄEV 9. märts 2015
toimetaja Ülo Toomsalu, tel 667 0111, e-post toimetajad@aripaev.ee

Lasse Lehis:
Ausalt öeldes tundub mulle, et nad üritavad mainekujunduse nimel lahendada enda välja mõeldud probleeme.

Eesti Maksumaksjate Liidu juhatuse liige ei pea maksuameti ideed mõttekaks

MAKSUD

Idee: korralikel vähem aruandeid. Samm usalduse poole

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Maksuamet kaalub ideed vabastada seni korralikult käitunud väikeettevõtted kohustusest esitada iga kuu aruandeid. Ettevõtjates tekitab see aga vastakaid tundeid.

Maksuameti peadirektor Marek Helm käis välja idee, et mõne aasta pärast ei pea kõik ettevõtted enam iga kuu maksuametile oma tegudest aru andma. Nimelt on amet välja töötamas uut e-maksuameti visiooni, mille peamine eesmärk on vähendada ettevõttete rutiinseid toiminguid.

Üks võimalus on vabastada korralikult käituvad ettevõtted kohustusest esitada iga kuu deklaratsioone. "Kui on näha, et ettevõte on maksud korralikult maksnud ja need on iga kuu samad, siis ei peaks neil olema ka mingit vajadust andmeid iga kord esitada," sõnas Helm. Deklaratsioone võiks tema sõnul esitada alles siis, kui numbrites tuleb mingisugune muutus – näiteks paari kuu tagant, kord kvartalis või isegi harvem.

Peamiselt on idee suunatud just väikestele ettevõtetele, kus on vaid mõni töötaja ja kellel kulub raamatupidamisele liiga palju raha. Uus e-maksuamet võiks Helmi sõnul olla selliselt automatiseeritud, et annaks märku, kui ettevõtte toimingutes toimub mõni muutus – näiteks palgakulus ja makstud sotsiaalmaksus. Kuidas see täpselt välja näeb, vajab Helmi sõnul suurt eeltööd ja arutelu. Maksuamet idee ellu viimisega kiirustada ei taha, mistõttu muudatust lähiaastatel ei toimu.

Helm lisas, et peale kohustuste lõdvendamise peaks e-maksuamet tulevikus aitama ettevõtetel ka rohkem infot tagasi saada ja piirkondade majanduskeskkondade kohta olulisi andmeid, näiteks palgataset, vaadata.

Kahe käega poolt. Maru Ehituse juhatuse liikme Peeter Nõlvaku sõnul tundub maksuameti idee mõistlik – ettevõtja koormus ju alaneb.

"Kui bürokraatiat vähendatakse, siis see on kindlasti õige mõte," ütles ta. Nõlvak rääkis, et Maru Ehitus on mõnikord pidanud maksuametile andmeid lausa topelt esitama. Näiteks juhtudel, kui maksuametnik on ehitusplatsil kontrollkäigu teinud ja seejärel alustanud uurimist alltöövõtja kohta. "Siis olemegi pidanud uurimise käigus esitama uuesti aruanded, mis tegelikult on juba iga kuu maksuametil olemas," selgitas Nõlvak. "Kui sellele tähelepanu juhtisime, küsis maksuametnik, kas meil on siis raske uuesti esitada andmeid."

Nõlvak ütles, et selline topeltesitamine on eriti mõttetu just seepärast, et Maru Ehituse kaudu ei saa tegelikult alltöövõtjate kohta maksuametnikke huvitavaid infot. "Meil pole ei õigus ega ka kohustust küsida alltöövõtjatelt, kuidas nad oma inimestele palka maksava," märkis ta.

Eesti Maksumaksjate Liidu juhatuse liige Lasse Lehis maksuameti ideel aga mõtet kust ei näe. "Ausalt öeldes tundub mulle, et nad üritavad mainekujunduse nimel lahendada enda välja mõeldud probleeme," ütles ta. Nimelt selleks, et iga kuu samu andmeid esitada, ei pea Lehise sõnul ühelegi raamatupidajale maksma – vormil TSD saab panna seadistuse, millega iga uue deklaratsiooni avamisel kuvatakse automaatselt eelmise kuu andmed. "Mina kasutan seda pidevalt," ütles ta. Lehis selgitas, et kui iga kuu palgalehel on samad summad, siis on vaja teha vaid kaks klõpsu – uue deklaratsiooni avamine ja selle kinnitamine. "Soovi korral saab näiteks terve aasta deklaratsioonid ette ära esitada. Selleks pole vaja kellelegi maksta," ütles ta.

Ei mingit lepitust. Lehis lisas, et kui maksuamet tahab ettevõtjaid usaldada, siis palugu hoopis riigikogul tühistada 1000eurose arvete deklareerimise nõue ja sõiduautode 50% käibemaksupiirang. "Nii kaua, kui need kaks seadust kehtivad, ei tule minult maksuameti aadressil mitte ühtegi kiitvat sõna. Isegi siis, kui tegu võib olla õige asjaga," märkis ta ja lisas, et ise kuulutas maksuamet ettevõtjatele sõja ja nüüd tuleb neil selle teadmisega leppida.

Ka väikeettevõtja Maire Forsel idee mõttekusest aru ei saanud. "Loomulikult on tervitatav, et maksuamet tahab teha sammu ettevõtjate usaldamise poole, kuid ma ei tea, mis selle muudatuse kasutegur oleks," ütles ta. Forseli sõnul eelistaks tema ikkagi iga kuu deklaratsioone esitada, sest enda jaoks tuleb niikuinii aruanne ära teha – et näha, millised on tulemused, bilanss ja kasumiaruanne.

Leisi Lapikoja ja Forselsten OÜ omanik Forsel nentis, et olles ise raamatupidaja ei näe ta plaanitavast muudatusest suurt võimalust kokku hoida. "Mulle ei valmusta deklaratsioonide esitamine vaeva," ütles ta.

Muudatus lööks rütmist välja. Forseli sõnul tuleks aga idee elluviimisel esimese asjana raamatupidamisprogrammid ümber teha. "Ma ei tahaks mingil juhul selle pärast uut programmi soetada, pigem jätkaks igakuiste deklaratsioonide esitamist," ütles ta.

Forsel lisas, et aruannete iga kuu esitamata jätmine võib rahalist võitu tuua vaid ettevõtetele, kel on kuus ainult mõni üksik arve. "Samas pole sellised ettevõtted isegi käibemaksukohustuslased," ütles Forsel.

Forseli sõnul vajab maksuameti idee põhjalikke uuringuid. "Ettevõtjate peal inimkatseid teha ei tohiks," ütles ta. Alustada võiks Forseli arvates ettevõtjatele küsimustike saatmisega, et näha, kui paljud üldse ideed pooldavad.

Suurimaks murepunktiks peab ta küsimusi, kuidas hakkab välja nägema maksude tasumine ja käibemaksu tagastamine. Näiteks kui deklaratsioonide esitamisega kaasneb see, et ka makse iga kuu tasuma ei pea, tekib Forseli sõnul paljudel probleeme oma kulude planeerimisega. "Kardan, et see võib väga palju rütmist välja lüüa," ütles ta.

Forsel ütles, et maksuamet võiks Rootsi eeskujul kaaluda hoopiski käibemaksu tagastamise aja lühendamise mõtet ja ühtlasi hakata maksma kinnipeetud käibemaksu pealt intresse.

3–5

aasta pärast ei pruugi enam kõik ettevõtted olla kohustatud iga kuu deklaratsiooni esitama.

9. märts 2015 ÄRIPÄEV
toimetaja Ülo Toomsalu, tel 667 0111, e-post toimetajad@aripaev.ee

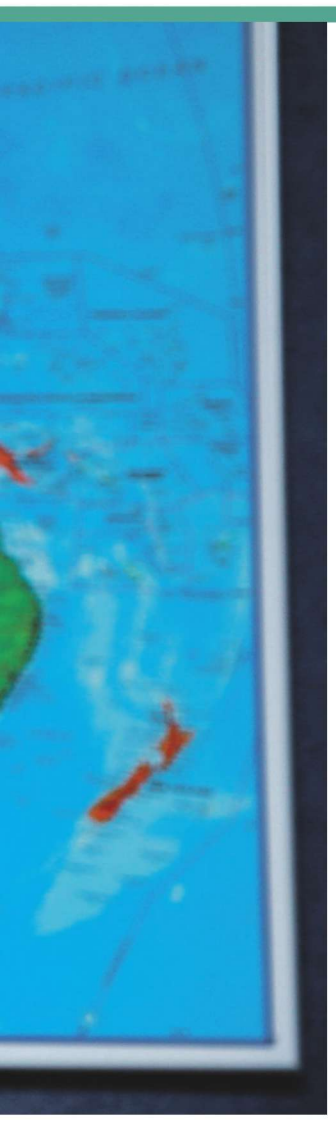

MARU Ehituse juhatuse liige Peeter Nõlvak pooldab maksuameti ideed aruandluskohustust vähendada, sest see vähendab ettevõtete koormust.
FOTO: ANDRAS KRALLA

Ä **Mis on mis**

Ettevõtjate praegused kohustused, mida maksuameti idee puudutada võib

Iga kuu 10. kuupäevaks. Tulu- ja sotsiaalmaksu ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustuse maksete deklaratsiooni vorm TSD esitamine, tulumaksu, sotsiaalmaksu, töötuskindlustusmakse ja kogumispensioni makse ülekandmine.
Iga kuu 20. kuupäevaks. Käibedeklaratsiooni vormi KMD ja KMD INF esitamine ning käibemaksu tasumine. Ühendusesisese käibe aruande (VD) esitamine.
ALLIKAS: MAKSU- JA TOLLIAMET

Ä **Kommentaar**

On aeg sellised ideed ellu viia

PRIIT RAUDSEPP
Advokaadibüroo Glikman Alvin & Partnerid maksuvaldkonna juht

Maksuameti võimalik ja põhimõtteline soov vähendada ettevõtjate vaeva on väga positiivne. Viimase aja sündmuste valguses näib see olevat lausa kohustuslik. Iseküsimus on see, kas n-ö kord kuus nulldeklaratsioonide esitamata jätmine vähendaks märkimisväärselt ettevõtjate koormust ja kulu. Et ideel oleks tõesti jumet, peab rohkem muudatusi tegema.

Erinevaid ettepanekuid on maksuametile tehtud juba pikema aja jooksul. Eeskätt on need muudatused seotud e-maksuameti kasutajasõbralikkusega. Näiteks käibemaksu deklaratsioon ja selle lisad seoses piiriülese müügiga. Neil juhtudel kohaldub üldjuhul 0%ga käive, kuid selle kohaldumise eeldus on see, et ostja on registreeritud käibemaksukohustuslane (KMK). Selleks peab ostjal olema kehtiv KMK number. Oleks hea, kui vastavat deklaratsiooni täites teeb keskkond ise kiire kontrolli ja annab teada, kas ostja KMK number on kehtiv.

Lisaks on tehtud ettepanekuid näiteks maksuameti juhendite kehtivuse ja selguse kohta. On aeg sellised ettepanekud ellu viia. Võimalike positiivsete muutuste rakendamine peaks toimuma operatiivsemalt kui mõne aastaga. Töötajate register, KMD INF, sõiduautode maksustamise ja välismaiste juhatuse liikmete maksustamise muutmine jmt toimusid tunduvalt kiiremini.

> **Et ideel oleks tõesti jumet, peab rohkem muudatusi tegema.**

HINNAD

Odav kütus tõmbas toiduainete hinna kaasa

Tarbijahinnaindeksi muutus oli veebruaris võrreldes jaanuariga 0,6% ja võrreldes eelmise aasta veebruariga –0,8%, kaubad olid eelmise aasta veebruariga võrreldes 1,8% odavamad ja teenused 0,8% kallimad.
Mulluse veebruariga võrreldes mõjutas tarbijahinnaindeksit enim 16,3% odavam mootorikütus. Suuremat mõju indeksile avaldas veel toidu 2,5% odavnemine, kus liha ja lihatooted olid 2,7% ning piim, piimatooted ja munad 3,2% odavamad kui mullu samal ajal.

VEEBIÄRI

Internetimüük kütab Hotlipsi käivet

Balti riikide suurima e-erootikakaubamaja Hotlips omanik Timo Majuri ütles Äripäeva teemaveebile kaubandus.ee, et juba ligi pool ettevõtte käibest tuleb veebimüügist.
"Päevas saadame välja 100 pakki ning keskmine ost on 25 eurot," ütles Majuri. Sortimendis on neil 10 000 erinevat toodet ning veebis on väljas 7800 toodet. "Kõike ei ole mõtet veebimüüki panna, kuna see ei pruugi piisavalt raha sisse tuua," lisas Majuri.
Balti riikide suurimal erootikakaubamajal Hotlips on 1200 ruutmeetrit kauplusepinda ning 800 ruutmeetrit laopinda.

ENERGIA

Eesti Energia USA projekt kidub

Kui Jordaanias läheb Eesti Energia elektrijaama ehitusega kõik hästi, siis USA projektiga on teine lugu, rääkis ettevõtte juht Hando Sutter intervjuus Ärilehele.
USAs on küll suur huvi massiivset põlevkivivaru kasutusele võtta, aga praegune plaan ei ole investoritele atraktiivne. "Kui peaksime hakkama nagu Jordaanias Utah's investoreid otsima, siis see pole projekt, millesse raha paigutada tahetakse. Kui seni on projekti koos maa ostuga paigutatud 51 miljonit eurot, siis jooksevkuludeks oleme arvestanud pärast kulude kärpimist 600 000 eurot aastas," ütles Sutter.

www.pwc.ee

Kõik oma ala tipud

PwC klientideks on Eesti edukaimad ettevõtted. Töö selliste ettevõtetega annab Sulle parimad isikliku arengu võimalused ja õpetab eduka äri saladusi.

PricewaterhouseCoopers (PwC) on juhtiv audiitor- ja ärikonsultatsioonifirma maailmas, kuhu kuulub 195 000 töötajat 157 riigis. Eesti PwC-s töötab 130 inimest ning meie klientideks on valdav osa siinsetest edukaimatest ettevõtetest (sh auditeerime 2/3 Tallinna Börsil noteeritud firmadest).

"Töötamine PwC-s on andnud mulle väga head isikliku arengu võimalused. Kui paljud üldse saavad näha nii lähedalt Eesti ettevõtete paremikku! Lisaks on mul maailma parimad kolleegid!"

Fotol PwC Eesti töötajad Rando ja Alice suurkliendi valutöökojas.

Otsime oma meeskonda ***finantsauditi nooremkonsultante,*** kes osalevad Eesti tippettevõtete äritegevuse ja finantsandmete analüüsimisel PwC parimate spetsialistide toel ja juhendamisel. Lisaks hindamatule praktilisele kogemusele saad sellel ametikohal juurdepääsu maailmatasemel valdkonnateadmistele ning kiired arengu- ja karjäärivõimalused nii Eestis kui mujal PwC võrgustikus.
Meiega liituda soovijatelt eeldame:
- head suhtlusoskust ja positiivset ellusuhtumist
- baasteadmisi finants- ja juhtimisarvestuses
- asjakohast kõrgharidust või selle omandamist lähiajal
- head suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust eesti ja inglise keeles
- хорошее владение русским языком будет преимуществом

Kasuks tuleb varasem finantsvaldkonna töökogemus.

Tööleasumine septembris 2015.

Küsimustele vastab personalijuht Merili Aunapuu telefonil ***6141800*** või ***cv.tallinn@ee.pwc.com***

Avaldus kandideerimiseks täida aadressil ***www.pwc.ee*** hiljemalt ***19. märtsil***.

pwc

Oleme rikaste doonorid

Ettevõtja Indrek Neivelt kirjutas oma blogis, et tegelikult me ei saa mitte abi, vaid abistame rikkamaid riike. "Me oleme rikkamate riikide doonorid," võtab Neivelt kokku CEED instituudi uuringu.

Neivelt kirjutas, et CEED Instituudi järjekordsest raportist saame teada, et viimase kümne aastaga on hinnanguliselt 6 miljonit inimest nn uuest Euroopast lahkunud nn vanasse Euroopasse. Seejuures Poolast 1,9 ja Rumeeniast 2,3 miljonit inimest. Eesti on oma 5,7 protsendiga elanikonnast keskmike hulgas. Võrdluseks on Rumeeniast lahkunud üle 11 protsendi, Poolast 4,9, aga Tšehhist vaid 1,1 protsent elanikest.

Neivelti hinnangul peaks Euroopa riigid üheskoos lahendusi otsima. "Näiteks on Suurbritannias välja arvutatud, et Euroopa Liidust pärit immigrandid (kui nii võib tööjõu vaba liikumist nimetada) maksid viimase kümne aasta jooksul riigikassasse 20 miljardit naela rohkem, kui nad sealt vastu said. Ehk siis peamiselt Ida-Euroopast pärit inimesed toetavad rikkamaid britte," selgitas Neivelt.

Ta jätkas, et kui mõelda, et Eestist on lahkunud 5,7 protsenti inimestest, siis tööjõust oleme kaotanud umbes kümme protsenti. "Ehk me oleme ära andnud kümnendiku oma tööjõust ja majanduspotentsiaalist ning vastu saame erinevate toetustega veidi üle nelja protsendi sisemajanduse kogutoodangust. Ja lisaks veel käendame ülelaenanud riikide lootusetuid laene. Tegelikult me ei saa mitte abi, vaid me abistame rikkamaid riike. Me oleme rikkamate riikidele doonorid. Aga reklaamid näitavad, et Euroopa Liit toetab. Tegelikult toetame ikka meie ja saame pool tagasi," kirjutas Neivelt.

"Meie palgad on madalad ja selle probleemiga tuleb Eestis tõsiselt tegeleda. Aga lisaks palkade tõstmisele tuleb seda ebaõiglust selgitada ka Brüsselis. Euroopa Liit peab rohkem raha ümber jagama ja ääremaadele hakkama toetusi maksma ka sotsiaalsüsteemi ülalhoidmiseks. Ehk siis nn Euroopa pension, millest olen ka varem rääkinud."

Neivelti sõnul ei oodanud Euroopa Liiduga ühinemisel keegi nii suurt tööjõu liikumist ja praegu on viimane aeg süsteemi korrigeerida.

ÄRIPÄEV.EE

ÄRIMAAILM

Baruto seitse äri. Ühendab Eesti ja Jaapani

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee

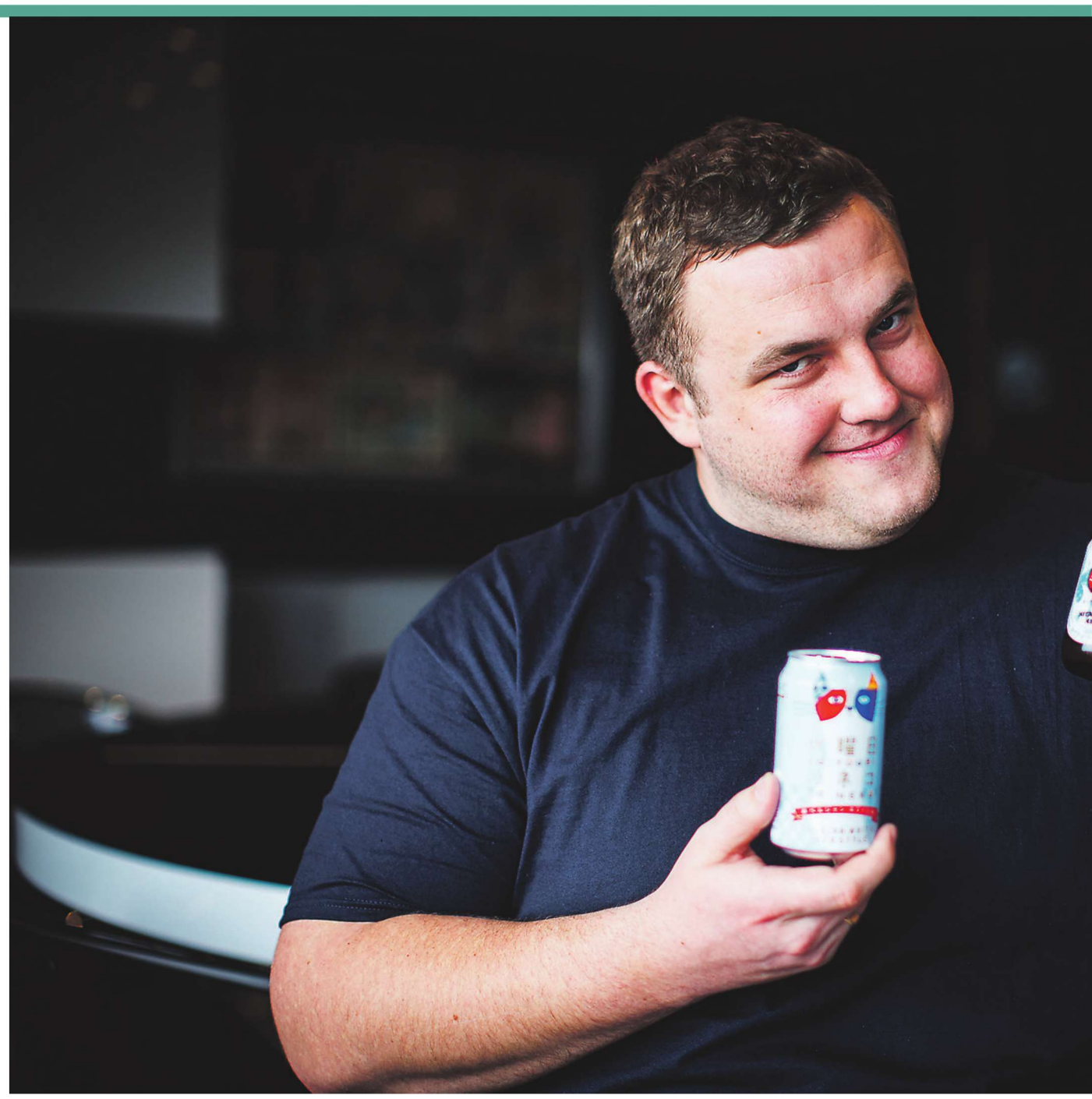

Oma saade, leping Jaapani suurima reklaamiagentuuriga, rahvusvahelised sumovõistlused, enda pruulitud vetikaõlu ja veisefarm on vaid mõni märksõna tippspordist ärisse maandunud Kaido Höövelsoni tegemistest siin- ja sealpool Jaapani merd.

Kaido Höövelsoni, sumomaailmas Baruto, pendelränne toimub liinil Lääne-Virumaa–Tokyo. Jaapanist tuli ta nädalaks Eestisse alles eelmisel reedel. "Praegu on Jaapanis kiired ajad, suvel on seal palavas rahulikum, siis olen Eestis ja puhkan rohkem. Jaapan on meil ju peaaegu nagu naaberriik, ainult Venemaa on vahel," naljatleb Höövelson.

Tippspordi lõpetamise järel on Höövelsonile tulnud erinevaid pakkumisi uksest ja aknast. "Üle iseenda varju hüpata ei saa, peaasi on kahe jalaga maa peal olla ja mitte mingeid hiigelprojekte ette võtta," ütleb ta.

Barto Corporation Jaapanis. Kuna tänavu on Höövelsonil Jaapanis ees palju televisiooniprojekte, lõi ta produktsioonifirma, mille kaudu müüb iseennast nii reklaamide kui ka telesaadete tarvis.

"Sellise nime pani sponsor, ju see siis peab nii olema. Mul on Jaapanis kohalik asjaajaja, kes ajab korda kõik paberid ja räägib läbi lepingute tingimused. Jaapanis on palju selliseid mänedžeride firmasid, kes otsivad talendid kokku ja pakuvad neid siis igale poole. Mina sõlmisin lepingu maailma mõistes hiidsuure ja Jaapanis suurima reklaamifirmaga Dentsu," jutustab ta.

Kuu lõpus aga peaksid hakkama Höövelsoni esimese oma saate võtted Jaapani televisioonis. Tema ülesanne on sõita rongiga mööda Jaapanit ringi, astuda väikestes jaamades maha ning maitsta kohalike restoranide toitu.

"Ma olen vist üldse üks esimesi eurooplasi, kes Jaapanis oma saate saab. Eks Jaapanis on ikka nii, et ma saan neid sööke ainult kiita. Kui midagi maha teen, on saade läbi ka," sõnab Höövelson muiates.

> **Ma olen vist üldse üks esimesi eurooplasi, kes Jaapanis oma saate saab.**
>
> **Kaido Höövelson peatselt Jaapani televisioonis algava saate kohta**

Tellija eelis

Äripäeva tellija sai seda lugu veebis lugeda juba **eile kell 08.15**

Vetikaõlu Eestis. Hiljuti lülitus Jaapani õlut maale toova OÜ Biiru omanikeringi ka endine sumomaadleja. Nüüd on Põhjala pruulikoda koos Biiruga valmis timminud vetikaid sisaldava õlle, mis kannab nime Yorikiri – see on Baruto lemmikvõte sumos. Müüki jõuab õlu umbes pooleteise kuu pärast ja vetikas on seesama, mis ümbritseb jaapanlaste igapäevaseid *sushi*-rulle. Höövelson pole Jaapanis ühtegi vetikatega tehtud õlut varem näinud.

"Jaapanlastel on õlle joomise kultuur täiesti olemas, nad käivad sageli õhtuti oma töökaaslastega õlut joomas. Kes karjääriredelil kõige kõrgemal, see maksab," naerab ta.

Esmalt müüakse Yorikiri õlut peamiselt Eestis, kuid väikese koguse loodab Baruto ka oma fännidele ja koostööpartneritele Jaapanisse saata. "Siis on muidugi oht, et nad hakkavad ise samasugust tegema," ütleb ta.

Kunagi võiks Höövelsoni meelest olla ka tema turismitalus Kulinas väike pruulikoda. "Jaapanis on normaalne, et igal endast lugu pidaval turismitalul on oma väike pruulikoda, kus tehakse aastaajale vastavat õlut – kevadel õitsevad kirsid, seega juunis saab kirsiõlut, sügisel tehakse õunaõlut, talve poole aprikoosidest-mandariinidest."

Jaapanipärane veiseliha. Eelmisel suvel pidas Höövelson plaani hakata tootma eksklusiivset *japanese beef*'i ehk jaapanipärast veiseliha, mis on tuntud nii oma õllega masseerimise või õllega joodetud veiste, erilise marmorja tekstuuri kui ka kõrge hinna poolest.

"See projekt on praegu proovijärgus. Aprilli alguses lähen koos Eesti inimestega vaatama, kuidas Jaapanis täpselt neid maailmakuulsaid Kobe, Miyazaki ja Yonezawa *beef*'e kasvatatakse. Need nimed on kõik Jaapani regioonide järgi ja need asuvad üksteisest päris kaugel, aga kõikide nende kuulsate piirkondade liha jaoks on vasikad saadud ühest piirkonnast. Neile joodetakse õlut ennast või antakse õlle tegemisel kasutatud linnaseid. Eile käisid meil Lääne-Virumaal just välismaa inimesed, kes olid nendest veistest väga huvitatud," räägib ta.

Sügisel said Höövelsoni endises Rahkla farmi remonditud kolhoosilaudas elavad Šotimaalt toodud aberdiin-anguse tõugu veised "teised passid" ehk suureks kasvanud veised müüdi edasi Türki ja Horvaatiasse. Varsti hakkab pihta uute vasikate sündimise periood. "Kari ei laiene praegu eriti, sest ruumi

Tiido ja Partnerid Keeleagentuur OÜ teavitab üleminekust uuele kaubamärgile

NE:ON TRANSLATIONS AND LOCALIZATION

TÕLKEBÜROO NEON

TÕLKED SPETSIALISTIDELT - SEST TEIE SÕNUM ON TÄHTIS

Valdkonnad: tööstus ja tootmine, meditsiin ja tervishoid, juriidika ja finants, IT, jpm.
Tõlkematerjal: lepingud, aruanded, kasutusjuhendid, kodulehed, arvutiprogrammid, jpm.

KODULEHTEDE TÕLKED SPETSIAALSE TARKVARAGA ENDISEST KIIREMINI JA MUGAVAMALT!

Tiido & Partnerid KEELEAGENTUUR

info@neontranslations.com • www.neontranslations.com • 66 17 400 või 5109863

Hingeasi on Jaapani sild

Kolmandiku oma elust Jaapanis veetnud Kaido Höövelson peab saareriiki oma teiseks kodumaaks ja näeb mõlemal maal kõvasti vaeva, et kahe riigi vahel häid ja kestvaid sidemeid luua.

"Eesti ja Jaapani silda tuleb tasapisi ehitada. Nagu maja ehitadeski, laod kive üksteise peale tasapisi, mitte ei kalla koormat kividega maha ja siis ongi maja püsti. Ma usun, et ükspäev on sellest meile kõigile, tervele Eesti riigile abi ja kasu. Aga ega ma üksinda sellega kindlasti hakkama ei saa. Mul on oma meeskond, me oleme praegu väga tugevalt töötanud Eestist Jaapani ja Jaapanist Eesti suunal, et kahe riigi vahel tugevaid kontakte luua," ütleb ta.

Nii suurt Jaapani tõmmet, et koliks saareriiki tagasi, pole Höövelsonil siiski tulnud.

"Ja sellist Eesti tõmmet ka pole, et koliks siia püsivalt elama. Siia jõuan ma alati tagasi tulla. Minu jaoks on praegu oluline need otsad kokku viia. Jaapan on minu teine kodumaa, olen 11 aastat, kolmandiku oma elust seal elanud," sõnab Höövelson.

← **ENDINE sumomaadleja Baruto on liitnud jaapanipärast õlut valmistava pruulikojaga.** FOTO: ANDRES HAABU

lihtsalt pole. Otsime erinevaid variante, kuidas neid ära mahutada. Ma võtaks nad Tokyose ka kaasa, kui vaid saaks," sõnab Höövelson.

Barto Tours ja Barto puhkemaja. Esimene grupp Jaapani turiste käis eelmisel suvel Eestis laulupeol ja Baruto pulmas. "Pulmas käis 25 jaapanlast, aga hästi paljud tulid laulupeole iseseisvalt. Üks grupp tuli meil puhkemajja ööbima pärast laulupidu, kokku umbes 40 inimest. Ma ei saa öelda, et neid hordidena tuleks. Jaapanlastel pole lihtsalt reisimiseks aega, kümnepäevane puhkus on nende jaoks enamasti ilmvõimatu," räägib ta.

Barto Tours on ühes filmimehe ja Vabaerakonna esinumbri Artur Talviku ja Soraineni advokaadi Reimo Hammerbergiga loodud reisifirma, mis toob Jaapani turiste nende iidoli Baruto kodumaad avastama. Jaapanlastel on suur huvi Baruto näituse vastu Rakveres, puhkemaja ja Lääne-Virumaa vastu.

"Programmis ongi üks päev ongi koos minuga, käime Rakveres ja puhkemajas söömas. Nende jaoks on juba Tallinnast Rakverre sõit esimene elamus. Eelmisel suvel just üks jaapanlane küsis, et me oleme juba 40 minutit sõitnud, aga ma pole ühtegi maja näinud – kas siin keegi elab ka üldse? Ütlesin, et rahu-rahu, kohe tuleb linn! Metsas vaatasid nad puid ja imestasid, et kuidas teil nii palju on neid ja meil nii vähe. Miks puul sammal küljes kasvab, oli ka nende jaoks paras müstika."

Autoremonditöökoda. OÜ AutoAgri on peamiselt autode, kuid ka põllumajandustehnika remondi ja hooldus firma, mille remondibuss stardib väljakutse peale Jõgevalt. Selle ettevõttega sattus Höövelson aasta eest enda teadmata inkassofirma huviorbiiti.

"Ostsin alguses poole firmast ja umbes nädala pärast lugesin, et Kaido Höövelson on inkassos. Vanu võlgu hakkas lihtsalt välja tulema järjest. Need said kõik klaaritud ja nüüd olen mina seal üksi ainuomanik," ütleb ta.

Veel üks asi: sport ja poliitika. "Eelmisel aastal tuli korra mõte poliitikasse minna, aga ma laitsin selle suhteliselt kiiresti maha," lausub Höövelson. "Spordielu küsimused on järgmises valitsuses hääl kõrbes. Ma väga loodan, et keegi võtab spordivaldkonna kaitsmise ja selle eest kõnelemise enda südamele."

Novembriks on suutnud meelitada Rakveresse Euroopa juunioride meistrivõistlused sumos.

VKG jäi kohtus alla

MARTA JAAKSON
marta.jaakson@aripaev.ee

Keskkonnaministeerium sai kohtusõjas VKGga Tallinna halduskohtust kolm esimest otsust: kaks võitu ja ühe kaotuse.

18. veebruaril tegi kohus otsuse haldusasjas, milles VKG taotles keskkonnaministeeriumi käskkirja osalist tühistamist. VKG leidis, et keeld kaevandada põlevkivi mitte rohkem kui 2,772 miljonit tonni aastas rikub äriettevõtte õigusi, ja soovis saada täiendavat juurdepääsu põlevkiviressursile.

Kohus leidis, et ministeerium ei ole kaevatava haldusaktiga uuesti kehtestanud nimetatud kaevandamise piirangut, mistõttu ei saa kaevatav haldusakt rikkuda VKG õigusi.

3. märtsi otsusega jättis kohus rahuldamata VKG kaebuse haldusasjas, millega VKG soovis tühistada keskkonnaministeeriumi kantsleri vastuse. Sisuliselt käis aga vaidlus samuti põlevkivi aastase kaevandamismäära üle.

Neljapäeval tegi aga Tallinna halduskohus otsuse VKG kõige esimese kaebuse kohta, mis esitati juba enne kaevandamisloa andmise otsustamist Uus-Kiviõli mäeeraldises. Kohtuotsusega tunnistati õigusvastaseks, et ministeerium jättis VKG selgitustaotlusele tähtaegselt ja nõuetekohaselt vastamata.

Äri teenuste rubriigi standardreklaam
42x26 mm hinnaga 15€
Reklaami tellimine:
reklaam@aripaev.ee
Tel 667 0105 • faks 667 0200

Felandia
www.elektrimootorid.com

BÖRS

Apple liitub Dow Jonesi indeksiga

Nasdaqi tehnoloogiaindeksis kaubelnud tehnoloogiahiid Apple liitub Dow Jonesi tööstusindeksiga ja vahetab välja telekomigigandi AT&T, teatas Dow Jones.

CNBC andmetel toimub muutus 18. märtsil pärast turu sulgumist. Indeksi muutus oli ajendatud Visa aktsia 4 : 1 splitist, mis on kavandatud samale ajale.

Apple'i turuväärtus on ligemale 736 miljardit dollarit, mis teeb ettevõttest maailma suurima turuväärtusega börsifirma. AT&T turuväärtus on ligemale 175 miljardit dollarit.

STATISTIKA

Saksamaa tööstustoodang kasvas

Saksamaa tööstustoodang tõusis jaanuaris viiendat kuud järjest, viidates euroala suurima majanduse tugevnemisele.

Sesoonselt korrigeeritud toodang paranes jaanuaris 0,6% pärast 1% peale korrigeeritud kasvu mullu detsembris. Bloombergi küsitletud analüütikud ootasid kasvuks 0,5%. Aasta varasemaga võrreldes kerkis toodang 0,9%.

Saksa majanduskasv kiirenes neljandas kvartalis tänu madalamale nafta hinnale ja nõrgenenud eurole, mis suurendasid tarbimist ja toetasid ettevõtete kindlustunnet.

MAJANDUSKASV

Keenia lõikab odavast naftast kasu

Madal nafta hind ning leebe rahapoliitika on Keenia majanduskasvule märkimisväärselt kaasa aidanud – Maailmapank ennustab Keenia majanduskasvuks sel aastal 6%, vahendas Wall Street Journal.

Keenia on Ida-Aafrika suurim majandus ning varem oli Maailmapank ennustanud riigile 4,7% majanduskasvu. Maailmapank rõhutas, et Keenia ei pruugi siiski ülemäära rõõmustada, sest eurotsoonis on nõudlus vähenemas.

Kogu info välisõppe kohta messil Tallinnas
15. märts Tallinn
Radisson Blu Hotel Olümpia
Konverentsikeskus, Liivalaia 33
11.00 - 18.00 Vaba sissepääs
Info esmaallikast – välisõppeasutuste esindajatelt.
Keelelaagrid

Kutseharidus

Keskharidus

Kõrgharidus

www.balticcouncil.ee
BALTIC COUNCIL FOR INTERNATIONAL EDUCATION
Tallinn, Narva mnt 7
☎ 6998300
54544855

Euroopa börsid kerkivad

Kuigi Euroopa börsid on tänavu nautinud juba üle kahe kümnendi tugevaimat aasta algust, leiavad Citigroupi panga analüütikud, et tõus on alles ees.

Piirkonna aktsiaturud tõusevad panga Euroopa ja Ühendkuningriigi aktsiastrateegiate juhi Jonathan Stubbsi hinnangul tänavu veel 14%.

Citigroup tõstis Euroopa börse koondava Stoxx Europe 600 indeksi 2015. aasta prognoosi varasema 400 punkti pealt 450 punktile. Tänavu on indeks rallinud juba üle 15%, 395,30 punktile ja on kerkinud seitsme aasta tipptasemele.

Mõistagi on aktsiarallit toitnud peamiselt esmaspäeval algav enam kui triljoni euro suurune võlakirjade kokkuostu programm, aga ka positiivsed signaalid Kreekast.

Stoxx 600 indeksi sulgumine 450 punktil tähendaks aasta lõikes 31% suurust tõusu ja ühtlasi oleks see parim aastane tootlus alates 1999. aastast. Citigroup ennustab, et 2016. aasta detsembriks jõuab indeks 550 punktile. Riskina nimetas pank inflatsiooni kiirenemist, mis võiks kaasa tuua kõrgemad intressimäärad.

ÄRIPÄEV.EE

Lukustuvad betoonplokid
Kasutamiseks ehituses, põllumajanduses, kaitserajatistes jpm.
· Puudub vajadus segule
· Lihtsalt paigaldatav, teisaldatav
· Stabiilne
· Vastupidav
· Keskkonnasõbralik
· Erinevad mõõdud
Müük ja tellimine:
PÄRNU GRANIIT
Ääremetsa tee 11 Audru alevik,
Audru vald Pärnu maakond 88301
+372 5212525
info@parnugraniit.ee
www.parnugraniit.ee

KINNISVARA

Kuumalaine Põhjala kinnisvara-turul. Odav raha lisab riske

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Euroopa Keskpanga võitlus deflatsiooniga sunnib Põhjala keskpanku samuti rahapoliitikat leevendama, andes hagu alla niigi kuumavale kinnisvaraturule.

Reedel palus Norra rahandusministeerium riigi finantsinspektsioonilt tulevaks nädalaks seisukohta, kas oleks aeg rakendada tugevamaid vastumeetmeid majapidamiste võlastumise ja kinnisvarahindade kasvu pidurdamiseks.

"Mitu aastat kestnud tugev hinnatõus eluasemeturul ja majapidamiste laenukoorma kasv on suurendanud riski, et finantsprobleemid vallandavad Norra majanduses languse ja võimendavad seda," seisab kirjas.

Jaanuari statistika kinnitas taas, et võlad kasvavad sissetulekutest kiiremini (aasta baasil 6,2%) juba niigi rekordiliselt tasemelt – majapidamiste võlad on 200% netosissetulekust.

Nõudlus ja pakkumine suurlinnades paigast ära. Mõningase languse järel 2013. aastal on elamispindade hinnad Norras jälle 14 kuud järjest kerkinud. Maaklerite keskorganisatsiooni Eiendom Norge statistika järgi kasvas elamispindade hind veebruaris aasta baasil keskmiselt 8,7% ja tehinguid oli tavatult palju. Suuremates linnades, Oslos ja Bergenis, oli hinnatõus vastavalt 11% ja 10,7%, Stavangeris võrdluseks 2,9%. Ka leiab kinnisvara eelkõige Oslos ja Bergenis kõige kiiremini uue omaniku – vastavalt 17 ja 19 päevaga.

"Oslos ja Bergenis on nõudlus ja pakkumine paigast ära," kommenteeris Norra majanduslehele Dagens Naeringsliv Eiendom Norge tegevjuht Christian V. Dreyer. "Mujal piirkondades on turg paremini tasakaalus."

Samal ajal võitleb Norra keskpank nafta hinna langusest põhjustatud aeglustumisega Norra majanduses ja kärbib baasintressimäärasid. Uus kärbe võib tulla juba sel kuul ning Handelsbankeni prognoosi järgi tuleb ka Norra keskpangal Taani ja Rootsi eeskujul käiku lasta negatiivsed intressimäärad, et kroon liialt ei tugevneks.

Ehk teisisõnu – laenuraha on järjest odavam ja kuna pangad klientide pärast võistlevad, saab laenu hõlpsalt. Läinud nädalal ütles Norra finantsinspektsiooni juht Morten Baltzersen intervjuus Dagens Naeringslivile, et näeb paralleele 1990. aastate panga- ja kinnisvarakrahhi eelse ajaga.

Norra rahandusminister Siv Jensen on olnud laenukasvu piirangute vastu, soovides neid pigem leevendada, kuid võib olla sunnitud meelt muutma, sest kinnisvarakrahhi korral oleks löök kogu majandusele ränk.

Taanlaste valus kogemus. Seda mäletavad hästi taanlased, kes kogesid seda 2008. aastal. Alles nüüd hakkab Taani majandus toibuma – 1%ne SKP kasv oli riigis äsja suur sündmus. Kuid ka Taanis on oht, et Taani krooni euroga seotud kursi kaitseks miinusesse viidud keskpanga intressimäärad võivad ahvatleda uut võlga võtma olukorras, kus taanlased on juba kodulaenu "maailmameistrid". OECD andmeil on majapidamiste võlatase 321% netotulust. Danske Bank ja Nykredit tulid veebruaris välja üleskutsega, et taanlased ei tormaks uut võlga võtma, sest praegused intressimäärad on ebanormaalsed ja ajutised ning tingitud asjaoludest, mida Taani ise ei kontrolli.

Seni on Taanis kuumanud peamiselt pealinna ümbrus, kuid enam ei ole kinnisvara hinnatõus üksi pealinna ja suurte linnade fenomen. Äsja näitas Greens Analyseinstituti korraldatud uuring, et pika pausi järel ootavad taanlased hinnatõusu juba üle kogu riigi. Tehingute arv kasvab ning meediast võib lugeda, et ostja leidmine võib olla vaid päevade küsimus. Käed lüüakse kaubaks juba kinnisvara esimesel vaatamisel.

Konkreetsed faktid viitavad praegu siiski pigem hindade stabiliseerumisele. Ala keskorganisatsiooni Realkreditradet andmetel olid majade hinnad 2014. aastal eelnenud aastaga võrreldes keskmiselt 3,4% tõusnud.

Ka seda ei ole Taani kodulaenuomanikud veel näinud, et neile kodulaenu pealt negatiivsete intresside pärast peale makstakse. Paar nädalat tagasi pidas mitu panka seda võimalikuks. Küll aga soovitatakse taanlastel kasutada võimalust ja kodulaen 30 aastaks 2,5%ga lukku lüüa.

Hind saab vaid tõusta. Samad probleemid võlastumise ja kuumava kinnisvaraturuga on Rootsis. Rootslaste usk aina süveneb, et kinnisvarahinnad saavad ainult üles minna – SEB eluasemehinna indikaatori järgi arvas veebruaris seda 74% majapidamistest.

Kinnisvaraturul toimuv on ohuna ka Euroopa Komisjoni radaril, kes värskes analüüsis tasakaalutuse ilmingutest Rootsi majanduses nendib, et seni käiku lastud vastumeetmed laenu ja kinnisvarabuumi jahutamiseks on vähe mõjunud. Valitsuse maksupoliitika annab aga hoogu juurdegi.

"Rootsis pole tehtud ühtegi reformi, et vähendada võimalust kodulaenu intresse maksustatavast tulust maha arvata või laiendada kinnisvara maksustamist, mis jahutaks majapidamiste huvi laenu võtta," taunib Euroopa Komisjon. Näiteks Iirimaa ja Hispaania on maksuvabastuse 2013. aastal kaotanud ning Taani, Soome, Suurbritannia ja Holland on seda kaotamas järk-järgult.

„Me ei näe mingit akuutset kriisi, vaid arengut, mida on vaja pidurdada.

Norra rahandusministeeriumi kantsler Jon Gunnar Pedersen

74%

Rootsi majapidamistest usub, et eluasemekinnisvara hinnatõus jätkub.

←EHITUSTÖÖLINE Norras, kus veebruaris kallinesid elamispinnad aasta baasil keskmiselt 8,7%. FOTO: BLOOMBERG

Rootsi majapidamiste võlg kasvab edasi ELi kiireimas tempos. Majapidamiste netotulust on võlatase üle 170%, eluasemelaenu omanikel keskpanga andmeil 313–370%. Kolmes suurlinnas ületab kodulaen 400% majapidamiste netotulust.

Eluasemete hinnad on Rootsis 2013. aasta keskpaigast uuel jõudsal tõusul juba niigi kõrgelt tasemelt. Komisjon kirjutab oma analüüsis, et hinnad võivad olla 25–40% ülehinnatud. Lisaks odavale laenurahale kütab hindu pakkumist ületav nõudlus – uusi elamispindu ehitatakse liiga vähe.

Pall poliitikute käes. Swedbanki peaökonomist Anna Felländer prognoosib Rootsis tänavu elamispindade hinnatõusu *ca* 5%, kui mingi ootamatu sündmus aktsiaturgu alla ei tõmba, kirjutas läinud nädalal Rootsi majandusleht Dagens Industri.

Samas hoiatas Rootsi keskpanga asekuberner Per Jansson, et Rootsi krooni tugevnemise vältimiseks tuleb keskpangal ilmselt veelgi rahapoliitikat lõdvemaks lasta.

Pall on seega poliitikute poolel. Vaja on üüriturg paremini toimima saada ja uuesti kinnisvaramaks käiku lasta, pakkus võimalikke lahendusi Anna Felländer.

Kvaliteetse kinnisvara hind on tõusuteel

VIRGE HAAVASALU
virge.haavasalu@aripaev.ee

Madalad intressid ja rahatrükk tõstavad Eestis ennekõike kvaliteetse kinnisvara hinda, leiavad kinnisvaraeksperdid.

Kuna Skandinaavias on kinnisvarahinnad tõusuteel seoses valitseva olukorraga rahamaailmas, siis kuidas avaldab odav raha ja rahatrükk mõju kinnisvarahindadele Eestis?

"Selline intressikeskkond paneb kvaliteetsete varade hinnad tõusma, ükskõik, kas see on kinnisvara või teised varad, see on selge. Ma ei tea ainult, kui kaua ülimadal intressikeskkond kestab. Kvaliteetne kinnisvara tõuseb nii Euroopas kui ka Eestis," kommenteeris kauaaegne ehitusettevõtja Jaanus Otsa praegust olukorda.

Kvaliteetse kinnisvara kuulus kriteerium on Otsa sõnul asukoht ja teine kriteerium on kassavoog ehk rendituluga kinnisvara. "Kus on pikaajalised, stabiilsed, kindlad rentnikud, kas nad on siis riik või kohalik omavalitsus või mõni selline ettevõte, kelle maksevõimes ei ole põhjust kahelda," selgitas ta lähemalt. Otsa hinnangul on ehituskvaliteet samuti oluline, ent ta siiski eeldab, et ehitatakse vastavalt normidele ja seadustele, mis on piisav tagatis, et ehitis on kvaliteetne.

See, mis olukord on aasta pärast, Otsa kommenteerida ei soovinud. "Isegi kui ma teaksin, mis on kuu aja või aasta pärast, siis ma kindlalt seda mitte kellelegi ei ütleks," toonitas kinnisvaraettevõtja. "Aga ma ausalt ei tea."

Rahatrükiga ei ole reaalmajandus elavnenud. "Rahatrükiga loodeti, et elavdatakse majandust, aga tegelikult majanduskasvu ei ole tekkinud ja reaalmajandus ei ole elavnenud. See raha on läinud lihtsalt aktsiatesse, võlakirjadesse ja kvaliteetsesse kinnisvarasse," tõi Otsa probleemi välja.

Otsa ütles, et saab näha, kas Euroopa Keskpanga suuremahuliste riigivõlakirjade ostude tulemusel läheb raha kvaliteetsetesse varadesse või läheb reaalsesse majandusse, mis genereerib majanduskasvu. "Me ei oska täna prognoosida tarbimist. Iseenesest majanduskasv tuleb läbi tarbimise," rääkis ta.

Tõenäoliselt mõjutab rahatrükk Eesti kinnisvara hindu, leidis Laam Kinnisvara juhatuse liige Mart Saa. "Tegelikult reaalselt keegi ette ei tea. Kuna praegu pankades rahatootluses eriti mingit intressi ei maksta, siis kuhugi see raha peab ju jõudma. Kas see on kinnisvara või see on kuskil mujal, see on küsimus, aga kinnisvara on ikkagi selline, mida saab käega katsuda," rääkis Saa odava raha tõttu tekkinud investeerimisvõimalustest.

Kas odava raha ja rahatrüki tulemusel võiks tulla hüppeline tõus kinnisvarahindades, seda Saa ei usu. "Inimesed hakkavad võib-olla rohkem mõtlema kinnisvarasse investeerimisele," arvas ta, pidades silmas nii eraisikuid kui ka institutsionaalseid kinnisvarainvestoreid.

Tallinna mäed hinda ei lähe. Mis kinnisvara võiks hinda minna? "Kindlasti mitte mäed Tallinnas. Viimase kümne aasta jooksul ehitatud uusehitused, kus ei ole olulisi praeginähte. Minu investorid otsivad neid hoolega. Ja neid ei ole eriti müüa," vastas kinnisvarafirma juht.

"See on eeldus, et kinnisvarahinnad tõusevad. Äkki tõusevad üldse aktsiad või tõuseb mõni muu asi. Ma ei tea, mis tõuseb. Suure tõenäosusega rahatrükk kinnisvarahinda tõstab. Investori jaoks mõistlik kinnisvara tõuseb, ehk elukondliku kinnisvara puhul ei saa tootlus olla alla 5%," rääkis Saa tõusvate kinnisvarahindade võimalikust mõjust muule majandusele.

Lähinaabritest rääkides ütles Saa, et Soomes on asjad väga keerulised, Lätis tänu nn võtmed tagasi süsteemile on asjad täiesti käest ära läinud ja Leedus on täna huvitav nagu Eestiski. Rootsi on tema sõnul pigem äraootaval seisukohal.

"Eesti lähtub nii Soomest, Rootsist kui ka üldse laiast maailmast. Venemaa mõju ei saa keegi ära unustada. Sealt tuleb ootamatusi, nagu me teame. Võime siin kõik prognoosida, aga kui Venemaalt tuleb mingi ootamatus, siis nii see on," nentis Saa.

Uus probleem naftaturul: mahutid täis

Maailma naftaturul on õhku kerkinud nii-öelda miljardi barreli küsimus – kuhu paigutada nafta, mille mahutid on õige pea täis saamas.

Wall Street Journal kirjutas, et USA Energia Informatsiooni Administratsiooni andmeil on USA naftatootmine viimase 80 aasta kõrgeimal tasemel ning võrdub praeguseks 70% nafta ladustamise koguvõimsusega. A.U.Si nafta ladu Cushingu linnas Oklahomas saavutab oma täituvuse ilmselt sel kevadel. Kuigi ennustused on üsna umbkaudsed, arvavad Citigroupi analüütikud, et Euroopa naftamahutid võivad olla täis juba 90% ulatuses, Lõuna-Korea, Jaapani ning Lõuna-Aafrika Vabariigi omad aga 80% ulatuses kogumahutavusest.

Nafta hind võib veel kukkuda. Analüütikud ennustavad, et kuna naftat pole varsti enam kuhugi panna, võivad hinnad veelgi madalamaks minna, sest naftast on tarvis lihtsalt lahti saada. Suurimad võitjad sellises olukorras oleksid mõistagi tarbijad, kui rafineerimistehased hiigelkogustes naftat bensiiniks ning teisteks kütusteks muudavad.

Loomis, Sayles & Co analüütik Harish Sundaresh lausus, et nafta laoseisude suurus hakkab muutuma juba hirmuäratavaks.

Siiski, mõningane leevendus keerukale olukorrale on juba silmapiiril. USA on ehitamas naftamahuteid juurde ning üürile on võetud ka mitu suurt nafta tankerlaeva, et tooraine endale "kodu leiaks".

Tavaolukorras, mil nafta nõudlus ja pakkumus on tasakaalus, täidavad mahutid ning tankerid lihtsat ülesannet – nafta on mainitutes mõne päeva hoiul enne, kui leitakse ostja.

Praegune seis on selline, kus tootjad toodavad 1,5 miljonit barrelit rohkem kui tarvis. Analüütikute sõnul tähendab see, et nafta võib mahutitesse hoiule jääda mitmeks aastaks. Kui ületootmine peaks suurenema, sulgevad tootjad puurkaevud.

Arvestades, et nafta ladustamine on muutumas probleemiks, hindab Sundaresh, et ilmselt hakkab nafta hind veelgi langema.

Uus äri. Seega on jõutud olukorda, kus nafta ladustamisest on saanud omaette äri. Tootjad sõlmivad lepingu nendega, kes omavad nafta mahuteid, et seal toodetut säilitada.

Mahutid, mida USAs ehitati juurde 2009. aastal madala nafta hinna tõttu, on nüüd täis saamas. Üks mahuti mahutab umbes 6,6 miljonit barrelit naftat, mis on umbes 400 ujumisbasseinitäit.

ÄRIPÄEV.EE

PIIRANGUD

Šveits karmistab Vene-vastaseid sanktsioone

Šveits laiendab Venemaa-vastaste sanktsioonide ringi, tuues sisse Krimmi ja Sevastopolit puudutavad piirangud, otsustas möödunud nädala lõpus Šveitsi riiginõukogu.
Otsusega on keelatud investeerida Krimmi ja Sevastopoli majandusse, samuti koostöö sealse investeerimis-, turismi- ja veel mõne sektoriga. Samuti täiendati kaupade ekspordikeelu nimekirja, lisades sinna mõned punktid.

RASKUSED

Adidas sulgeb Venemaal 200 poodi

Saksamaa spordirõivaste tootja Adidas müüb oma tooteid loosungiga "Võimatu pole miski!" (*Impossible is Nothing*). Välja arvatud siis, kui tegemist on rahateenimisega Venemaal, ironiseerib majandusuudiseid vahendav CNN Money.
Nimelt teatas Venemaal 1000 poodi pidav börsifirma, et sulgeb kehvade majandustingimuste tõttu 200 poodi. Venemaa majandust on räsinud nii Lääne sanktsioonid kui ka odav nafta. Rubla on USA dollari suhtes viimase kuue kuuga kaotanud 40% ja SKT langeb prognooside järgi tänavu kuni 5%, rääkimata kasvavast inflatsioonist.

ELUKALLIDUS

Inflatsioon Venemaal kiirenes

Venemaa statistikaameti andmeil kiirenes veebruaris inflatsioon Venemaal võrreldes aastatagusega 16,7 protsendile jaanuari 15 protsendilt.
See on kõrgeim näit 2002. aastast, kirjutas Wall Street Journal. Peamiselt vedas inflatsiooni üles toidukaupade hind, mis tõusis aasta baasil 23,3%. Inflatsiooni kannustab rubla nõrgenemine ja ELi toidukaupadele kehtestatud impordikeeld.
Venemaa keskpanga esimene asedirektor Dmitri Tulin prognoosib aasta inflatsiooniks 12% algselt sihiks seatud 4% asemel. Viimane pole Tulini arvates võimalik enne 2017. aastat.

SemuEhitus
ANNO 1993
• Ehitustööde peatöövõtt
• Projekteerimis – ehitustöövõtt
• Ehitustööde teostamine
• Eritööde teostamine / vesi, kanal, küte, elekter
semu@semuehitus.ee
www.semuehitus.ee

Tartumets
Ostab metsakinnistuid ja põllumaid kogu Eestis.
Tel 5557 7007
janno@tartumets.ee
www.tartumets.ee

ANDA RENDILE ÄRIPINNAD
Vana-Narva mnt-l. 5c, Maardu:
kontoriruumid 117-126 m2
laopinnad 380 - 523 m2.
AS Osoran
tel. 6381033, 5027816

TESTITULT VASTUPIDAV MÖÖBEL KONTORISSE VÕI KOJU!
Kasutatud kontorimööbli müük
E-N 10 - 17 R 10-18
Tähetorni 21j, Tallinn
Tel 552 6608
www.Apuneks.ee

wasp project
Valmisfirmade müük, äri- ja mittetulundusühingute asutamine
Firma kätte 24H jooksul! Suur nimevalik!
www.wasp.ee info@wasp.ee
tel 677 0155 mob 51 12 061

UURIMINE

Paldiski Linnahoolduse kriminaalasi lõpetati.

Linna ettevõte sai puukfirma

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee

Poolteist aastat kestnud kriminaaluurimine Paldiski linna ja linnale kuuluva ettevõtte Paldiski Linnahoolduse OÜ vara võimaliku omastamise kohta lõpetati mööda nud kuul kriminaalmenetluse aluse puudumise tõttu.

Põhja ringkonnaprokuratuuri teatel kontrolliti 2013. aasta juunis alustatud uurimise käigus kõiki menetluse alustamiseks esitatud avalduses välja toodud väiteid linna ja linnale kuuluva ettevõtte vara võimaliku omastamise kohta. Enamiku juhtumite puhul ei leidnud objektiivset kinnitust, et Paldiski endine linnapea Kaupo Kallas ja linnale kuuluva ettevõtte endine juht Igor Pivovarov oleks vara omastanud.

Menetluse käigus esitati kahtlustus omastamises ja sellele kaasaaitamises kahele füüsilisele isikule. Siiski ei leidnud ka selles episoodis omastamise kahtlus piisaval määral tõendamist.

"Kuna lisatõendeid polnud Paldiski linna puuduliku asjaajamise ja sündmustest möödunud märkimisväärse aja tõttu enam võimalik koguda, lõpetati kriminaalmenetlus ka nende isikute osas, kes olid saanud kahtlustuse," teatas Põhja ringkonnaprokuratuuri pressiesindaja.

Lüpsilehm kohalikule ärimehele. Äripäev kirjutas eelmise aasta märtsis Paldiski linna volikogu revisjonikomisjoni kontrollakti põhjal, kuidas Paldiski Linnahoolduse OÜ oli pea kolme aasta jooksul firmat juhtinud kohalikule ärimehele Pivovarovile lüpsilehmaks ning sellele võis kaasa aidata kohaliku poliitika suurkuju – keskerakondlasest endine linnapea, praegune volikogu esimees Kaupo Kallas. Keskkriminaalpolitsei korruptsioonikuritegude uurijad olid algatanud ka uurimise, mis nüüd lõpetati.

2010. aasta alul määrati Pivovarov Paldiski Linnahoolduse juhatuse liikmeks, kuid see ei takistanud tal edasi jäämast samas valdkonnas tegutseva enda firma OÜ I.V.A.P.G. juhatusse. Nagu tagantjärele selgus, sai tema firmast linnaettevõtte puuk.

Paldiski Linnahoolduse töötajate küsitlemisel selgus revisjonikomisjonile, et linnaettevõtte töötajad remontisid oma tööajast Pivovarovi firma tehnikat Paldiski Linnahoolduse territooriumil ja töökojas. Samuti hoiti I.V.A.P.G. töövahendeid ja tehnikat linnaettevõtte territooriumil.

↑ **PALDISKI Linnahoolduse territoorium, kus hoiti ka erafirmale kuuluvaid seadmeid. Foto on tehtud aasta tagasi.** FOTO: EIKO KINK

Paldiski Linnahoolduse kojamehed koristasid ka Pivovarovile ja tema firmale kuuluvaid kinnistuid ning Paldiski Linnahoolduse veoautoga veeti I.V.A.P.G. nimel müüki linnaettevõttele kuuluvat metalli ja puitu.

Pivovarov võttis Paldiski Linnahoolduses se lukksepp-keevitajana tööle poja Romani, kelle palk oli tunduvalt kõrgem teiste Paldiski Linnahoolduse spetsialistide palgast. Enamik tööajast tegeles poeg aga koos teise Paldiski Linnahoolduse mehaanikuga I.V.A.P.G. tehnika remondi ja hooldusega.

Kui Paldiski linn tellis Paldiski Linnahoolduselt puude raiet ja töö tegi ära linnaettevõte, siis paberite järgi kasutati alltöövõtjana Novatriz OÜd, mille omanikeringis on varem olnud ka Pivovarov. Novatrizi ühe osaniku Jevgeni Sadovski ema Jelena Sadovskaja oli aga nii Paldiski Linnahoolduse kui ka sellesama Novatrizi raamatupidaja.

Ä Pane tähele
Revisjonikomisjonil tekkis hulk kahtlusi

1. **Paldiski linnavalitsuse** 2010. a korralduse ga maksti Pivovarovi ettevõttele OÜ I.V.A.P.G. juba 2004. a koostatud arvete alusel 1546 eurot (24 196 krooni). Küsimuse ettekandja linnavalitsuse istungil oli linnapea Kaupo Kallas. Arved esitati prügimäe kasutamise eest. Sel ajal Paldiski linnavalitsuses töötanud ametnike sõnul on need arved esitatud tagantjärele ja linn prügimäge ei kasutanud. "Näiliselt võib see kujutada teatud tänu tegevuse eest 2009. a kohaliku omavalitsuse volikogu valimisel. OÜ I.V.A.P.G. juhatuse liige Valentina Pivovarova kandideeris koos Kaupo Kallasega Keskerakonna nimekirjas ja sai asendusliikmena Paldiski linnavolikogu liikmeks," märgitakse revisioniaktis.

2. **Aastatel 2010–2011** tasus Pivovarovi juhitud Paldiski Linnahoolduse Pivovarovi erafirmale OÜ I.V.A.P.G. kuus arvet kokku summas 1737 eurot. Kõikide nende auto- ja traktoriteenuste arvete juurest puuduvad tööde vastuvõtmise aktid. "Kindlasti on arvete tasumisel Paldiski linnahoolduse juhatuse liige (endine) Igor Pivovarov rikkunud korruptsioonivastase seaduse tegevuspiirangutele kehtestatud nõudeid," leitakse revisioniaktis.

3. **Paldiski linnavalitsus** maksis Pivovarovi firmale I.V.A.P.G. OÜ 8500 eurot teenuste eest, mis olid juba kaetud linna ja Paldiski Linnahoolduse lepinguga. Arvete tasumist ei ole viseerinud vastava valdkonna abilinnapea, vaid korralduse andis linnapea (Kaupo Kallas – toim).

4. **Paldiski linnavalitsus** tellis Paldiski Linnahoolduselt kolme betoonist reklaamitulba paigaldamise. Hind oli 5346 eurot ja hinnapakkumises oli ka tulba ümber tänavakivide ja äärekivi paigaldus. Linnaettevõte esitas arve kaks korda ning linn tasuski töö eest topelt. Samas jäeti paigaldamata tänava- ja äärekivid.

5. **Revisjonikomisjon** vestles Paldiski Linnahoolduse töötajatega ning vestlustest selgus, et Pivovarovi erafirma tehnikat ja töövahendeid hoiti linnaettevõtte territooriumil. Ka remontisid Paldiski Linnahoolduse töötajad enda tööajal ja ettevõtte töökojas Pivovarovi erafirma tehnikat. Paldiski Linnahoolduse kojamehed koristasid Pivovarovile ja tema erafirmale kuuluvaid kinnistuid. Paldiski Linnahoolduse autojuht viis ettevõtte autoga ettevõttele kuuluvat metalli ja puitu, müüjaks vormistati aga Pivovarovi erafirma.

6. **Paldiski linnavalitsus** tellis Paldiski Linnahoolduselt puude raie ning lepingu järgi tuli puit utiliseerida. Ettevõtte tegi tööd oma tehnikaga, kuid paberite järgi telliti selleks alltöövõtt OÜ-lt Novatriz. Puidu realiseerimisega tegeles Igor Pivovarovi teine poeg Aleksandr Pivovarov. Linn maksis puude raie eest kokku üle 10 000 euro.
"Asjaolud viitavad võimalusele, et Paldiski Linnahoolduse juhatuse liige kasutas Paldiski linnavalitsuse tellitud ja tasutud teenuseid isiklikes huvides," märgitakse aktis.

7. **Kontrolli käigus** jäi Paldiski Linnahoolduse raamatupidamises silma autorehvide ostu arve/saateleht summas 628 eurot. Arve järgi tasutud rehvid ei sobi ühelegi Paldiski Linnahoolduse autole või muule tehnikale.
"Paldiski Linnahoolduse töötajate suuliste ütluste põhjal saab kinnitada, et tõenäoliselt on ettevõtte vara ja tööjõudu kasutatud juhatuse liikme Igor Pivovarovi poolt enda, teiste linnaga seotud isikute ja Pivovarovile kuuluva I.V.A.P.G. OÜ huvides," seisab revisjoniaktis.

8. **Revisjonikomisjon** uuris kahtlust, kas Paldiski Linnahooldus ostis vähemalt 26 300 euro eest variisikute kaudu Igor Pivovarovile kuulunud vara. Nii ostis linnaettevõte 1926. aastal sündinud Veeralt 4100 euro eest 23 lennuväljaplaati ja tankla. Selgus, et Veera on Paldiski Linnahoolduse ühe töötaja abikaasa vanaema. Paldiski Linnahoolduse ostis ka 767 euroga Pivovarovi erafirma töötajalt kütusemahutid ja 1200 euroga muruniiduki Paldiski Linnahoolduse autojuhilt. "Selline kokkusattumus tekitab tahtmatult küsimuse, kas tehingute tegelikke osapooli on tahetud varjata."

9. **Paldiski Linnahoolduse** raamatupidamises on tehtud ülekandeid arvete alusel, mille põhjendatust võib seada kahtluse alla. Kahtlust äratavad teenuste mahud, seejuures on töötajad kinnitanud, et tegelikkuses ei ole töid tehtud, kaupa ostetud või teenuseid osutatud. "Võib oletada, et mingis ulatuses on firmadele kantud raha liikunud Pivovarovi ettevõttele I.V.AP.G. ja selle juhatuse liikmete käsutusse," seisab aktis.

turundusnimekirjad.ee

meie juhuslikke valikuid ei tee
130 000 otsustajat 95 000 ettevõtet

KOOSTA OMA NIMEKIRI

PERSONALITÖÖ

Kuidas koostada puhkusegraafikut?

Kokkuhoid tööjõukuludelt

URVE VILK
urve.vilk@aripaev.ee

Puhkuseasendajate palkamine või personali suuruse korrigeerimine tagantjärele on ettevõttele märkimisväärne kulu, mida tasub võimalusel vältida.

METI personaliabi koolitaja ja tegevjuhi Tiit Kruusalu sõnul on võimalik tööjõu pealt kokku hoida nii, et samal ajal ei peaks töötajate palka kärpima. Üks võimalus on puhkustegraafiku korrigeerimine – kõik ei saa puhata juulis, vaid puhkused peavad olema hajutatud üle kogu aasta.

Kruusalu rääkis töötoas "Kuidas töögraafikuga raha kokku hoida?", et puhkusegraafik tuleb koostada ning inimestele teatavaks teha esimese kvartali jooksul. "Aga paljudes väikestes ettevõtetes tehakse seda juhtumipõhiselt. Kui keegi tahab minna, teeb ta avalduse ja siis vaadatakse, kas saab või mitte. Nii ei tohiks asi käia," märkis Kruusalu. Kui kaupluse Tõruke töötaja on planeeritud suvel Stroomi rannas jäätist müüma ja kui juht jättis puhkusegraafiku koostamata ning töötaja teatab juulis 14 päeva ette, et läheb puhkusele, siis kuidas jäätise läbimüüki suurendada, tõi Kruusalu näiteks. Kui puhkusegraafikus on jäetud puhkus märkimata, siis seadusele vastavalt töötaja mitte ei küsi puhkust, vaid teatab puhkusest 14 päeva ette, toonitas ta.

> **Puhkusegraafik pole koht, kust tööandja saab teha populaarseid otsuseid.**

Et kõik korraga ei puhkaks. "Kujutage ette, mida tähendab, kui ettevõte tahab olla populaarne ja laseb töötajad suvel puhkama, maksab puhkusetasu ja lisaks palgatakse inimene väljast, selle asemel et puhkusegraafik sättida nii, et kogu aeg keegi puhkab ja keegi teeb ära töö," rääkis Kruusalu. "Puhkusegraafik pole koht, kust tööandja saab teha populaarseid otsuseid," ütles ta ja lisas, et töötajaid peab motiveerima, aga selleks tuleb leida teisi vahendeid. Puhkusegraafik on selleks, et kontrollida protsessi, ilma et tekiks ootamatusi. Kui graafik on koostatud, saab seda muuta ainult juhul, kui see on ettevõttel võimalik.

See on lisaks personalijuhtimise tööriist, sõnas Kruusalu. "Need töötajad, kes on alati vastu tulnud ja võtnud vastutust, nende soovidega on võimalik rohkem mängida."

Kruusalu tõi näiteks, et väiksemate laste vanematele on antud võimalus oma puhkust sättida, aga juhul kui väikeses kollektiivis soovib neli lapsevanemat korraga juulis puhata, võib see kirgi kütta. Tööandja peaks seda justkui lubama ja vaatama, kust asendus leida, aga see paneb ta väga raskesse olukorda.

Seetõttu tasub töökorraldusreeglitesse kirja panna, et puhkusegraafikusse märgitaks ära ka suuremate laste vanemate soovid ja siis tuleb hakata inimestega läbi rääkima. "Raske on siis, kui kõik soovivad ühel ja samal ajal puhata ja on oma õiguses kinni," märkis Kruusalu. "Kui pea tööle panna, siis personalijuhil läbirääkimiste võimalusi siiski on, ehkki need võivad olla lubatu piiri peal," lisas ta.

Kruusalu soovitas välja töötada puhkusegraafiku põhimõtted kas eraldi dokumendi või osana töökorraldusreeglitest, millega töötajad peavad olema tutvunud. Kui on võimalik kasutada kollektiivpuhkust, tuleb ka see töölepingus kokku leppida. Samuti see, kui puhkust antakse osade kaupa. "Sest kui seda ei ole, võib töötaja nõuda 28 päeva järjest välja," toonitas Kruusalu.

Ettevalmistus juba detsembris. Kruusalu soovitas hakata puhkusegraafikut koostama juba detsembris. Nii on tööandjal rohkem aega. Lisaks on jõulueelsel ootuste ajal, mil mõtted puhkuste ja pühade lainel, inimesed selleks paremini meelestatud. "Muidu algab jaanuaris rabistamine ja pole aega mõelda, nii et mõnelt ei saa veel märtsiski infot kätte, millal ta puhata tahab," märkis ta.

Tööandjal on õigus töötaja puhkus ka katkestada, juhul kui see on vajalik ettenägematute asjaolude tõttu kahju ärahoidmiseks. Ja töötaja on kohustatud naasma. Kruusalu lisas, et tasub meeles pidada, et puhkuse katkestamisest tingitud kulud tuleb katta tööandjal.

Tasub teada
Õigused ja kohustused

Tööandja kohustused:
Koostada ja teha puhkusegraafik teatavaks 1. kvartali jooksul.
Tagada töötajatele, olenemata koormusest, vähemalt 28 kalendripäeva puhkust aastas.
Arvestada teatud töötajate seaduses määratud eriõigustega.
Pidada kinni teatavaks tehtud puhkusegraafikust.

Tööandja võimalused:
Töötada välja puhkusegraafiku koostamise põhimõtted.
Kollektiivpuhkuse kasutamine.
Puhkuse andmine osade kaupa.
Õigus keelduda andmast alla 7päevast puhkust
Teatud juhul õigus puhkus katkestada.
Õigus nõuda tähtaegdest kinnipidamist.

Puhkusegraafiku põhimõtted:
Määrata tähtajad.
Märkida vajadusel kollektiivpuhkuse kasutamine.
Märkida puhkuste hajutamise vajadus.
Märkida puhkuse andmine osade kaupa ja selle kord.
Eelisõigusega isikud ja eelisõiguse kasutamine.
Puhkuse katkestamise kord.
Kõikide teadaolevate puhkuste märkimise kohustuslikkus.

Puhkusegraafiku koostamine:
Soovituslik alustada juba detsembris.
Tutvustada töötajatele puhkusegraafiku koostamise põhimõtteid ja küsida nende eelistusi.
Arvestada välja iga perioodi lubatud puhkusepäevad.
Sisestada puhkusegraafikusse kõigepealt eelisõigusega töötajate puhkusesoovid.
Jälgida perioodi lubatud puhkusepäevi.
Vajadusel informeerida töötajaid ja pidada läbirääkimisi, aga otsuse teeb tööandja.
Puhkusegraafiku avaldamine.
Muudatused tehakse poolte kokkuleppel, jälgides perioodi lubatud puhkusepäevi.

Mis on mis
Töötajate õigused

Peamine puhkuste kohta:
Üldjuhul on põhipuhkus 28 kalendripäeva
Pühasid sisse ei arvestata
Tööandja õigus keelduda andmast alla 7päevast puhkust

Pikem põhipuhkus
Alaealisel 35 kalendripäeva
Töövõimetuspensionäril 35 kalendripäeva
Haridus- ja teadustöötajal kuni 56 kalendripäeva

Lapsepuhkus
3 tööpäeva, kui üks või kaks alla 14aastast last
6 tööpäeva, kui kolm või rohkem alla 14aastast last
6 tööpäeva ühe alla 3aastase lapsega
1 tööpäev kuus kuni 18aastase puudega lapsega

Tasustamata lapsepuhkus
Kuni 10 kalendripäeva:
• kuni 14 a lapse vanemal
• kuni 18 a puudega lapse vanemal

Puhkuse andmine töötajale sobival ajal
Naisel vahetult enne ja pärast rasedus- ja sünnituspuhkust või vahetult pärast lapsehoolduspuhkust
Mehel vahetult pärast lapsehoolduspuhkust või naise rasedus- ja sünnituspuhkuse ajal
Vanemal, kes kasvatab kuni seitsmeaastast last
Vanemal, kes kasvatab seitsmekuni kümneaastast last, – lapse koolivaheajal
Koolikohustuslikul alaealisel – koolivaheajal

ÄRIPÄEV 9. märts 2015
toimetaja Urve Vilk, tel 667 0340, e-post urve.vilk@aripaev.ee

KAASARÄÄKIMISÕIGUS

Detailplaneeringute avalik arutelu eeldab selgeid argumente.

Kodanike sõnaõigus väheneb

KAIRI OJA
kaasautor

Aeg-ajalt märkame siin-seal teadaandeid, et mõnes piirkonnas on välja kuulutuatud detailplaneeringu arutelu. Kas ja mis määral saab ja tahab elanikkond muudatustes ja arendustes kaasa rääkida?

Teatiste põhjal jääb mulje, et tarvitseb vaid pilk peale visata ja ega seal midagi keerulist olla saa. Reaalsuses ei pruugi see nii lihtne olla, eriti kuna inimeste teadlikkus neis asjus on võrdlemisi väike.

Näiteks Kalamaja piirkonnas asuva Patarei vangla arutelu detailplaneeringu üle käib juba mitmendat aastat. Kui 2008. aastal planeering avalikustati, kohtas see kodanike poolt enneolematut vastuseisu. Küsimusi tekitab, kuhu täpselt tuleb erajahisadam, milliseks kujuneb tulevane rannajoon ja merepromenaad, kui lähedale veepiirile kerkivad 4-5korruselised kortermajad 400 korteriga jne.

Patarei piirkonnale uus hingamine. OÜ LAAM Kinnisvara juhatuse liikme Aivar Villemsoni sõnul tasuks asja vaadata positiivse külje pealt. Selles piirkonnas on tema hinnangul kontrast uue ja vana kinnisvara vahel väga suur ja seoses sellega on pidurdunud ka piirkonna taristu areng. "Kena oleks anda sellele piirkonnale uus hingamine ning võimalus arenguks ja avada meie Tallinn merele," märkis ta.

Villemsoni sõnutsi on inimestel võrdlemisi head võimalused detailplaneeringute puhul kaasa rääkida. "Kui on soov osta kodu kindlasse piirkonda, oleks paslik vaadata piirkonna üldplaneeringut. Nii saab teada, mida ja mis otstarbelisi hooneid – elamuid, tootmishooneid või ärihooneid – võib piirkonda ehitada. Ka seda, kuhu rajatakse või kus säilitatakse puhke- ja vabaaja veetmise alad ning kohad," märkis Villemson, kes soovitas näiteks Tallinna linna puudutavate planeeringutega tutvuda Tallinna linnaplaneerimise ameti veebilehel. "Veel on võimalik saada üsnagi täpne ülevaade ostetava kinnisvara naabruses oleval kinnistul toimuva kohta ning millises menetlusfaasis on sealne planeering. See info on avalik ja leitav Tallinna planeeringute registrist.

Soovi korral saavad inimesed esitada ette nähtud korras oma põhjendatud avaldusi ja ettepanekuid, mida võetakse üldjuhul ka arvesse.

Detailplaneeringust saab sotti ka ilma ehitusalase kirjaoskuseta. Villemsoni sõnul ei ole selleks, et detailplaneeringutest olulisim info välja lugeda, vaja kaugeltki ehitusalast haridust, sest nii üld- kui ka detailplaneeringute põhjoonistel on olemas tingmärgid koos selgitustega, mille lugemine on sarnane geograafilise kaardi lugemisega.

Ka OÜ Head juhatuse liige Kaur Lass märkis, et detailplaneeringute mõistmine võiks olla jõukohane peaaegu kõigile. "Et kogu infost täit sotti saada, oleks vajalik lugeda nii seletuskirja kui ka jooniseid. Ideaalis need üldjuhul haakuvad," selgitas ta. "Tõsi, Eestis on seni olnud *ca* 80% detailplaneeringutest lohakusvigadega, sest planeeringute järelealve on olnud meil üpris nõrk," lisas Lass.

> **Demokraatlikus riigis on siiski igaühel õigus oma arvamusele. Seetõttu on kõiki 100% rahuldavatest kokkulepetest sageli realistlikumad konsensuspõhised otsused ja tasakaalu otsingud eri seisukohtade vahel.**
>
> OÜ Head juhatuse liige Kaur Lass

Lass on seisukohal, et kodanikel ei tohiks detailplaneeringute suhtes kaasarääkimise teemal küsimusi tekkida. "Soovi korral on senise seaduse järgi olnud kõigil selleks võimalus. Väga palju sõltub aga sellest, kas seisukohtade esitaja ise oma ettepanekutes kehtivaid õigusakte, üldplaneeringuid jms reegleid järgib," märkis ta. Uue seaduse kohaselt pidavat Lassi sõnul kaasarääkimise õigus detailplaneeringute üle siiski vähenema – ametnikel on senisest suurem õigus seisukohti mitte arvestada.

Kui ehitusega kord alustatud, on protesteerida hilja. ASi Ober-Hausi Kinnisvara analüütiku ning kinnisvarahindaja Rain Räti sõnul on detailplaneeringute kohta internetist leitav info enamasti adekvaatne ja usaldusväärne. "Soovitan, et mingis konkreetses piirkonnas elavad või sellest huvitatud inimesed võiks ja peaks ise märksa enam aktiivsed olema – tuleks jälgida piirkonda puudutavat kajastust meedias, eriti Tallinna linna uudiseid. Väga palju infot võib leida ajalehest Pealinn, kus avaldatakse teateid detailplaneeringute menetluse kohta," loetles Rätt. Ka avaldab mitu muud väljaannet selekohast infot. "Kui detailplaneering on kehtestatud ja ehitusega juba alustatud, on hilja protesteerida. Samas ei saa ühe-kahe inimese protest takistada linna arengut," märkis ta.

Räti sõnul peaks igale inimesele detailidesse süüvimatagi selge olema, et näiteks kesklinna piirkonnas, kus on ripakil mõni amortiseerunud hoonestusega või tühi krunt, planeeritakse tõenäoliselt lähemal ajal mingit kinnisvaraarendust, lisas ta.

Rätt juhtis tähelepanu, et kui inimene soovib osta korterit linnas ja mitte maal looduse keskel, peab ta arvestama, et linn on pidevalt arenev ja muutuv keskkond ning ei saa eeldada, et ühel hetkel jääb see protsess seisma.

"Oma arvamusi tuleb avaldada ümbritseva linnaruumi, kehtivate planeeringute ja õigusaktide kontekstis ning argumenteeritult. Viimast tehes jõuab tavaliselt sihile ja kui ei jõua, siis saab end ka kohtus kaitsta," jätkas Lass. Lihtsalt avalikkuse huvi ilma põhjendamata peamiseks põhjuseks tuues ei jõuta Lassi sõnul suurt kuhugi ei lahenduse muutmise taotlemisel ega ka kohtus. "Senise seadusandluse järgi on lugenud motiveeritud seisukohad, mitte allkirjade arv või emotsiooni suurus. Emotsioonid ja ratsionaalsus on alati pöördvõrdelises seoses. Mida suurem emotsionaalsus on ajendiks vastuväidetele, seda vähem ollakse ratsionaalsed. Seda tasub meeles pidada," sõnas Lass.

Mistahes erimeelsuste korral tasub Lassi sõnul kohe esimesele eskiisi arutelule kohale minna, et oma seisukohti väljendada. "Argumendid tuleb esitada motiveeritult, Patarei piirkonna puhul näiteks, tuginedes Tallinnas Paljassaare ja Russalka vahelise ranna-ala üldplaneeringule jm dokumentidele," selgita ta. Sageli on ligipääs detailplaneeringutele kohalike omavalitsuste tasandil maal isegi lihtsam – samad inimesed valdavad kogu omavalitsuse infot.

"Planeerimisseadus tagas seni kõigile planeerinutega tutvumise õiguse just kohalikus omavalitsuses. Näiteks Vaivara ja Audru vallas on olnud kõik detailplaneeringud valla kodulehe kaudu kättesaadavad. Samas peab arvestama, et kooskõlastusi ja muid menetlusdokumente ei pruugi sealt alati leida," tõdes Lass. Teistes omavalitsustes tuleb tema sõnul siiski minna kohapeale.

Kodanike sõnaõigus väheneb. Lassi sõnul tasuks arvestada, et arendaja ja kodaniku eesmärgid ei pea alati täielikult kattuma, aga need võivad kattuda. "Demokraatlikus riigis on siiski igaühel õigus oma arvamusele. Seetõttu on kõiki 100% rahuldavatest kokkulepetest sageli realistlikumad konsensuspõhised otsused ja tasakaalu otsingud eri seisukohtade vahel," sõnas ta. Uus planeerimisseadus toob Lassi hinnangul kaasa kodaniku sõnaõiguse tuntuva vähenemise. "Seda iseäranis riigi eriplaneeringute puhul, kus seda enam üldse polegi."

↑ **OÜ Head juhatuse liige Kaur Lass leiab, et detailplaneeringute lugemisega peaksid kõik hakkama saama.** FOTO: MEELI KÜTTIM

Ä **Tasub teada**

Uuendused seaduses

18. veebruaril riigikogus vastuvõetud "Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus" kehtestab detailplaneeringu kohta mitu uuendust.

Detailplaneeringu koostamine ei ole enam nõutav külades ja maa-ala kruntideks jaotamisel. Selle koostamise kohustus on uudsena avaliku huviga rajatise või muu olulise avaliku huviga rajatise püstitamisel ja olulise ruumilise mõjuga ehitise ehitamisel.

Täiendatud on detailplaneeringu ülesandeid (nt ehitise arhitektuuriliste ja kujunduslike tingimuste määramine, arhitektuurivõistluse nõudega ala või juhu määramine, ehitistele tingimuste seadmine, mille ehitamiseks ei ole detailplaneeringu koostamine nõutav, müra, vibratsiooni, saasteriski- ja insolatsioonitingimusi ning muid keskkonnatingimusi tagavate nõuete seadmine).

Veidi lihtsamaks on muutunud hoonestuse vahele jäävale kinnisasjale ühe hoone ja seda teenindava rajatise rajamine. Seda saab teha projekteerimistingimuste alusel ka detailplaneeringu koostamise kohustuse korral, kui see ehitis sobib mahuliselt ja otstarbelt sellesse keskkonda ning kui üldplaneeringus on vastava maa-ala kohta olemas üldised kasutus- ja ehitustingimused.

Krundi ehitusõiguse määratlusse on lisandunud ka ehitise sügavus. Seadus sätestab näidisloetelu juhtudest, mil kohalik omavalitsus võib jätta detailplaneeringu algatamata. Seadus sätestab detailplaneeringu koostamise lõpetamise alused. Detailplaneeringusse saab teha muudatusi, mis tulenevad õigusaktidest või jõustunud kohtuotsest ilma avaliku menetluseta.

Ehitusseadusest on planeerimisseadusesse üle toodud säte, mis reguleeris detailplaneeringujärgsete rajatiste ehitamist. Uues seaduses on seda aga täpsustatud. Seadus näeb nüüd ette, et kohalik omavalitsus peab oma kulul välja ehitama detailplaneeringukohase avalikuks kasutamiseks ette nähtud tee ja sellega seonduvad rajatised, kui omavalitsus ja detailplaneeringust huvitatud isik ei ole kokku leppinud teisiti. Seaduses on täpsemalt reguleeritud ka halduslepingu sõlmimist planeerigu koostamise või selle tellimise üleandmiseks.

ALLIKAS: RIIGI TEATAJA

Reparo!
www.reparo.ee
ÄRIPINDADE EHITUS, REMONT, SISEVIIMISTLUS

KESKUS

Peetri alevik saab uue keskuse

Kinnisvaraettevõte Compakt Kinnisvara alustab uue keskuse rajamist Peetri alevikku, läbirääkimised potentsiaalsete rentnikega on alanud.

Nõudlus piirkonnas vaba aja veetmise võimaluste, sportimise, tervishoiu, toitumise ning erinevate igapäevaste teenuste järele on suur ning selleks puuduvad vajalikud rajatised. Sellest vajadusest lähtuvalt alustab Compakt Kinnisvara 2015. aastal Peetri Keskuse rajamist.

Hoone kogumaht on *ca* 8000 m². Peetri spordi- ja vabaaja keskuse planeeritav valmimisaeg on 2016. aastal.

BÜROOHOONE

Tallinna kerkiv kõrghoone sai nurgakivi

5. märtsil asetati nurgakivi Tallinna südalinna Tartu maantee ja Pronksi tänava nurgale kerkivale 15korruselisele büroo- ja korterihoonele Novira Plaza, mille 5500ruutmeetrisest kogupinnast on juba üle poole müügilepingutega kaetud.

Projekti arendaja Novira Capitali juhtivpartneri Arle Mölderi sõnul on nurgakivi saanud kõrghoone pealinna kinnisvaraturul ainulaadne arendus, sest selle kõik pinnad on ehitatud müügiks.

Ühe ruutmeetri müügihind on olenevalt korrusest 2500–3500 eurot, kogu hoone müügikäive ulatub 20 miljoni euroni. Praeguseks on majas müüdud või eellepingutega kaetud üle 3500 m². Plaza katusekorrusel asub kolm 91–155ruutmeetrist luksuskorterit ning 13. ja 14. korrusel on kummalgi viis 51–91 ruutmeetri suurust elupinda.

MÜÜK

Tallinn müüb vanalinnas korter-poodi

Tallinna linnavalitsuse kodulehelt selgub, et linn on pannud enampakkumisele vanalinnas asuva korteriomandi, millel tegutseb kauplus Don & Donna.

Kesklinna linnaosas aadressil Müürivahe 14 // 16 // Suur-Karja 18 // Vabaduse väljak asuv korteriomand on müügis alghinnaga 700 000 eurot. Pinnal on üürileping kauplust Don & Donna pidava ettevõttega Kormek Trading OÜ, mille ainuomanik on suuretevõtja Urmas Sõõrumaa elukaaslase Kätlin Maran. Kehtiva üürilepingu järgi tasub Maran 266,10 m² suuruse kaubanduspinna eest üüri 13,31 eurot m² kohta kuus. Üürileping on sõlmitud eelmise aasta kevadel ja on kehtiv kuni 31. märtsini 2024.

KAANON KINNISVARA
HINDAME
kinnisvarainvesteeringuid vastavalt RTJ 6 nõuetele raamatupidamise aasta-aruannete tarbeks
www.kaanon.ee/hinda
Tel. 527 8595
Endla 6, Tallinn 10149 Telefon: 6659585
Riia 24, Tartu 51010 Telefon: 7350850

Raid & Ko
www.raid.ee
Silver Sellik
Kutseline maakler
Tel: 5800 4970
silver@raid.ee
Kõige magusamad kinnisvaratehingud aastast 1997

Ä **Kommentaar**

Ettepaneku planeeringu algatamiseks võib teha igaüks ja igal ajal

VEIKO VASKE, BRITTA PÄRK
Advokaadibüroo SORAINEN advokaat

Kõige olulisem dokument piirkonna ruumilise arengu suunamiseks on üldplaneering.

Üldplaneeringuga pannakse paika valla või linna territooriumi arengupõhimõtted – määratakse maakasutuse juhtfunktsioon ning ehitustingimused. Näiteks otsustatakse, kas konkreetne piirkond peaks säilima tööstusalana või võiks kujuneda hoopis väikeelamualaks.

Detailplaneering on juba täpsem planeeringu liik ning sellega määratakse konkreetse kinnistu või ka arenguala ehitustingimused üldplaneeringu põhjal.

Planeering on ühiskondlik kokkulepe, milleni jõudmiseks tuleb kaaluda nii planeeringust huvitatud isiku kui ka avalikkuse huve. Planeerimismenetluses on olulisim seetõttu avalikkuse põhimõte. Planeeringu koostamist korraldab alati avalik võim (näiteks kohalik omavalitsus) ja planeeringu koostamise raames tuleb anda kõigile võimalus kaasa rääkida. Igaühel on õigus esitada vastuväiteid ja ettepanekuid kogu planeerimisprotsessi vältel ning huvitatud isikutele, näiteks naabritele, tuleb seda võimalust ka alati meelde tuletada.

Samas otsustab planeeringu kehtestamise või kehtestamata jätmise lõppkokkuvõttes siiski avalik võim, kelle ülesanne on lisaks huvide kaalumisele kontrollida, et planeering oleks kooskõlas seadusega. Näiteks ei saa detailplaneeringuga üldreeglina planeerida seda, mida üldplaneeringu tasandil pole kokku lepitud. Detailplaneeringu õiguspärasuse hindamisel tuleb seega alati vaadata ka üldplaneeringut.

Sarnaselt kaasarääkimisõigusega on igaühel pärast detailplaneeringu kehtestamist õigus see ka kohtus vaidlustada. Juriidiliselt on see eriline kaebeõigus, sest üldjuhul puudub isikul õigus vaidlustada otsuseid, mis teda isiklikult ja otseselt ei puuduta.

Piirkonnas toimuval arendustegevusel on oluline mõju kinnisvarahindadele, aga ka inimeste heaolule. Seega tuleks investeerimisotsuse tegemisel alati tutvuda olemasoleva olukorra ning kehtivate ja menetluses olevate planeeringutega. Kohalike omavalitsuste kodulehekülgedel on tavaliselt olemas info nii üldplaneeringu kui ka detailplaneeringute kohta ning valla- või linnavalitsusest saab küsida selgitavat teavet. Tervikliku ülevaate saamiseks võib esitada teabenõude kinnistu piirkonnas olevate kehtivate ja menetluses olevate planeeringute kohta.

Samas ei saa olemasolev info anda garantiid, et piirkonnas hiljem mõnda uut planeeringut ei algatata. Ettepaneku planeeringu algatamiseks võib teha igaüks ja igal ajal.

OBER HAUS
KINNISVARAFIRMA
20 aastat koos Teiega
Kui usaldus loeb

Maido Kalviste
tel.+372 665 9707
mob. +372 5648 5845
maido.kalviste@ober-haus.ee

Kesklinnas Jõe tn 3 asuvas ärihoones üürile anda või müüa II korruse kaasaegne 335-467 m2 büroo-teeninduspind. Mitmeid erisuurusega kabinette; nõupidamisruum, garderoobiruum, kööginurk, serveriruum, arhiiviruum. Tänapäevased kommunikatsioonid, jahutusseadmed, oma parkimiskohad hoovis akende all. Võtke meiega ühendust ja leiame Teile sobivaima lahenduse. OH 325759

ÄRIPÄEV 9. märts 2015
toimetaja Ken Rohelaan, tel 667 0254, e-post ken.rohelaan@aripaev.ee

ÄRILAUSE

Kelly Sildaru:
Kui tuleb võistelda oma ala tippudega, on pinge kõige suurem ja tekib väike närv sisse. Siiani olen hästi toime tulnud.

Olümpialootus, 13aastane *freestyle*-suusataja rääkis Gaselli kongressil, mis on talle väljakutse.

ÜKS KÜSIMUS

Pressinõukogu arutas Villu Paveltsi kaebust Äripäeva veebis 23. jaanuaril ja paberlehes 26. jaanuaril ilmunud artikli "Äripäev võitis taas kohtuvaidluse" peale ja otsustas, et leht rikkus head ajakirjandustava.

Äripäev rikkus head ajakirjandustava

Artikkel räägib sellest, et Tallinna halduskohus jättis rahuldamata Villu Paveltsi hagi andmekaitse inspektsiooni ja Äripäeva vastu.

Villu Pavelts kaebas pressinõukogule, et artikkel kajastab jõustumata kohtuotsust, kuigi kohtuvaidluses selgub võitja siis, kui otsus on jõustunud. Seega on kaebaja meelest artikli pealkiri eksitav.

Kaebaja ei ole rahul, et artikli juures on pilt temast ASi Kalev logoga, kes on tema büroo klient. Kaebaja leiab, et see seob alusetult Kalevit uudises kajastatud kohtuasjaga.

Samuti ei ole kaebaja rahul, et artiklis on toodud tema nimi ja foto. Kaebaja leiab, et kohtuvaidluse ühe osapoole isikuline ja identifitseeritud välja toomine ei olnud vajalik ning nimesid ei tooda näiteks välja isegi jõustunud kohtuotsustes.

Kaebaja leiab, et artikli näol on tegemist ebaadekvaatse ja tendentsliku kommentaariga poolelioleva kohtuvaidluse kohta ja sellega võidakse mõjutada avalikku arvamust ja kohtuasja kulgu.

Äripäev vastas pressinõukogule, et pealkirjas on kohane ka esimese astme kohtuotsust tõlgendada võiduna, sest ühes kohtuastmes on vaidlus saanud läbi. Uudises on mitmel korral rõhutatud, et tegemist on esimese kohtuastmega ja artikli puhul ei saa lugejal tekkida mulje, et tegemist on jõustunud kohtuotsusega.

Leht leiab, et Villu Paveltsi foto avaldamine on põhjendatud. Äripäev lisas, et kohtuistung oli avalik ja seega pole kaebajal õigust nõuda, et teda kohtuvaidlust kajastavas artiklis ei identifitseeritaks.

Pressinõukogu otsustas, et Äripäev rikkus ajakirjanduseetika koodeksi punkti 4.11, mis näeb ette, et pealkirjad ja fotod ei või auditooriumi eksitada.

Pressinõukogu hinnangul on artikli pealkiri eksitav, sest võit tähendab seda, et kohtuotsus peab olema jõustunud. Pressinõukogu leiab, et vaidluste vältimiseks ei peaks fotodel eksponeerima erinevaid seoseid (näiteks kliendisuhteid), mis artikli kontekstis tähtsust ei oma.

Pressinõukogu hinnangul oli Villu Paveltsi identifitseerimine põhjendatud, sest tegemist oli avaliku kohtuvaidlusega.

LUGEJA ARVAB

Sotsidel ei olegi mingeid kindlaid seisukohti. Otsus on saada valitsusse hinnast sõltumata. Pole hullu, algul oravad silitavad puudleid ja pärast annavad jalaga.

Kommentaar artiklile "SDE: Vabaerakond oleks hea partner"
LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

EDUKAS EESTI

E-residentsuse edu sõltub teenuste sisust ja kvaliteedist

Eduka e-residentsuse eelduseks on usk, et me kasvatame Eesti majandusruumi. Selle eelduseks on koostöö Eesti avaliku- ja erasektori vahel. E-residentsuse meeskonnale laekub iga päev lugusid varieeruvatest vajadustest, kuid enamikul on vaja juriidilist keha ja pangakontot Euroopa Liidus, mida nad saaksid ise distantsilt juhtida.

E-residentsuse meeskonna poole pöördus tõlk Taiwanist. Igapäevatöös tõlgib ta Euroopa tipp-professorite teadustöid ja teeb neile keelekorrektuure. Tal on mure – Euroopa ülikoolid tahavad saada temalt Euroopa Liidu arvet, aga ta elab ja toimetab igapäevaselt Taiwanis. Kas Eesti e-residentsusega saaks ta luua endale ELi ettevõtte, avada pangakonto ja opereerida seda kõike iseseisvalt Taiwanist?

Kunstnik Ukrainast ütles, et müüb veebis oma pilte. Kliente on nii Ukrainast kui ka väljastpoolt. Mahud võiksid olla suuremad, eriti Lääne-Euroopast, kui ta saaks endale PayPali kasutaja või usaldusväärse konto. Kas Eestis olev ettevõte ja pangakonto lahendaksid temal selle probleemi?

Huvilised järjekorras. Kasvamiseks peab ettevõte suurendama oma käivet. Rohkem käivet tähendab üldiselt rohkem müüki ja kliente. Kuigi oleme e-residentsuse projektiga n-ö beetafaasis ja praegu peab tulevane e-resident ebamugavalt kaks korda Eestis käima, lisandub ikkagi Eesti turule ligi 100 uut klienti nädalas. Veelgi enam – *ca* 17 000 on ennast kirja pannud ja ootavad aprilli, kui e-residentsust hakatakse väljastama saatkondadest ja enam Eestisse reisima ei pea.

Kui hästi läheb, ilmub tänavu välja Võru linna jagu uusi inimesi, kes ei pretendeeri meie maale, kodakondsusele ega loodusvaradele, kuid ootavad meilt tooteid ja teenuseid. Kui suudame nende elu parendada, võib nende hulk kergesti suureneda tempos, kuidas suudame e-residentsust väljastada ning kui beetaperioodi algsed vead ja konarused on läbi töötatud, võib tempo olla peadpööritav. Digimaailm ei eelda füüsilist kontorivõrgustikku, vaid oma teenuseid saab edukalt pakkuda selleta, nii era- kui ka äriklientidele. Sellest võimalusest on juba aru saanud Eesti pangad, kes praegu peavad pigem leppima kohaliku turu raha vasakust taskust paremasse tõstmisega. Sellest võimalusest unistavad advokaadid, väikeettevõtjad. Sellest võimalusest unistavad maksude laekumise eest vastutavad ametnikud rahandusministeeriumis.

Edukas Eesti

TAAVI KOTKA
majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi side ja riigi infosüsteemide asekantsler

Ca 17 000 klienti ootavad aprilli, kui e-residentsust hakatakse väljastama saatkondadest ja enam Eestisse reisima ei pea.

Praegu on meie e-residentsuse saamine veel nurgeline ja ebamugav. Artikli alguses kirjutatud näidete peategelased suudavad kindlasti teha endale selgeks Eestis ettevõtte asutamise loogika, kuid eri portaalides surfamise asemel võiks kõik olla sama lihtne ja arusaadav nagu e-valimine. Selleks ei ole vaja palju teha.

Maksu- ja tolliamet on juba alustanud liideste loomist, mis võimaldaks (panga)kontopõhist maksude deklareerimist, ka justiitsministeerium suudab endale vajaliku info vastu võtta masinloetavalt ja nii resident kui e-resident saaks kõik endale lihtsalt tehtud, kuid see on alles algus.

Ühine jaht talentidele. Maailma riigid sõdivad talentide pärast. Kuidas meelitada just enda juurde parimad ettevõtted, targimad inimesed, investeeringud, uuenduslikud *startup*'id jne? Ettevõtluse edendamine ei ole ainult erasektori asi ning kui tahame teha oma riiki rikkamaks, peab ka avalik sektor olema avatud uut moodi mõtlemisele ning vajadusel end (p)arendama.

Näiteks Eestis toimib maksuinfo automaatne kogumine üliefektiivselt võrreldes suurema osaga maailmast. Nendele, kes ei taha susserdada, on mõne klikiga maksude deklareerimine puhas rõõm. Kuna oskame seda teha automatiseeritult ja minimaalse inimjõuga, võiksime lisandväärtusena pakkuda e-residentidele võimalust edastada automaatselt Eesti maksuameti kaudu informatsioon õigel kujul sinna riiki, kus konkreetne isik on maksuresident. Tasub mõelda, kas maksu- ja tolliameti kliendid võiksid olla ka need, kes Eestis maksuresidendid pole või kas meremeeste kutseeksameid Eestis peaksid saama teha ainult Eesti meremehed või võiks see kasutajaskond olla laiem jne.

Praegu on Eestil 1000 e-residenti. Nad on uued kliendid, kelle liitumine ja kinnistumine Eesti majandusruumiga sõltub sellest, mis sisu ja kvaliteediga teenuseid suudavad Eesti era- ja avalik sektor pakkuda. Töötame koos selle nimel, et teha Eesti majandusruum suuremaks, sest suurus on oluline.

ARTIKKEL ILMUB TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI, SAKU ÕLLETEHASE, MOOTOR GRUPI, EMT JA ELIONI NING ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSI EDUKAS EESTI RAAMES.

EDUKAS EESTI

Stardi- ja kasvutoetus pereettevõttele

EAS võiks luua stardi- ja kasvutoetuse meetme pereettevõttele. Starditoetus aitaks alustada ja kasvutoetus kaasata uut põlvkonda. Pereettevõtluse toetamine tõstaks iivet, looks töökohti, ühendaks ja hoiaks pered koos ning tagaks südamerahu. Edukas pereettevõte annaks järeltulevatele põlvedele materiaalse kindlustatuse ja elamisväärse elu.

Liigselt loodetakse Eestis, et välismaised investeeringud viivad meie majandust edasi. Peame ikkagi omal maal peremehed olema ja looma töökohti – see oleks selleks üks kindlamaid, jätkusuutlikumaid ja stabiilsemaid variante.

SIIM KAEVATS
Massimeedia tegevjuht

Edukas Eesti

Edukas pereettevõte annaks järeltulevatele põlvedele materiaalse kindlustatuse ja elamisväärse elu.

Abi riigilt. Sarnaselt iduettevõtluse populariseerimisega peaks riik hakkama abistama ja innustama pereettevõtlust. Kui iduettevõtlus soosib säravaid ja uuenduslike ideid, ambitsioonikat maailmavallutusplaani ja helgeid päid, siis pereettevõtlus toetab võimalust tegeleda ettevõtlusega lihtsa talupojatarkuse, pühendumuse, sooja südame ja kuldsete käte abil.

Viimased trendid, käsitööõlu, käsitööjäätis ja kodumaiste mahetoodete suurenev populaarsus, näitavad, et käsitööd on hakatud enam väärtustama, hindama ja tarbima.

Kui Eesti vanimad perefirmad on kestnud alles 1–3 põlvkonda, siis maailma vanimaks pereäriks peetakse aastal 578 Jaapanis asutatud ehitusfirmat Kongo Gumi, mis on tegutsenud juba 41 põlvkonda.

ARTIKKEL ILMUB TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI, SAKU ÕLLETEHASE, MOOTOR GRUPI, EMT JA ELIONI NING ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSI EDUKAS EESTI RAAMES.

9. märts 2015 ÄRIPÄEV
toimetaja Ken Rohelaan, tel 667 0254, e-post ken.rohelaan@aripaev.ee

LUGEJA LEMMIKUD www.aripaev.ee

Saa tuttavaks: Euroopa rikkad. Forbes avaldas hiljuti 2015. aasta miljardäride nimekirja, kuhu lisandus aastaga suisa 290 uut nime.

Uus probleem naftaturul: mahutid täis. Maailma naftaturul on õhku kerkinud niiöelda miljardi barreli küsimus – kuhu paigutada nafta, mille mahutid on täis saamas.

Venemaa finantsturud: kas tõus või langus? Eelmisest aastast peale, mil Krimm annekteeriti, on Venemaa finantsturud käinud käsikäes konflikti arengutega üles-alla.

Šveits karmistab Vene-vastaseid sanktsioone. Šveits laiendab Venemaa-vastaste sanktsioonide ringi, tuues sisse Krimmi ja Sevastopolit puudutavad piirangud, otsustas reedel Šveitsi riiginõukogu.

EDUKAS EESTI

Säilitagem välismaal töötaja **maksuside** Eestiga

Loogem võimalus välisriigis töötaval isikul soovi korral suunata osa välisriigis makstavast tulumaksust koduriiki, et säilitada sidet koduga.

Euroopa Liidul ei lähe hästi. Inimesed kahtlevad ELis ja piltlikult öeldes on talle selga keeramas. Pole ka imestada. Inimese kui õiguste ja kohustuste kandja otsustusõigus tegelikult pidevalt väheneb kõikvõimaliku deklaratiivse retoorika vohamisele vaatamata. Suhetes riigi ja ELiga kipub domineerima tunnetus, et neid kohustusi lasub üksikisikul üksjagu rohkem kui õigusi.

Eestlased lahkuvad. Üks selge isikul (täisealisel, töötaval, tegutseval) lasuv kohustus on maksukohustus. Makse tuleb maksta vastavalt seadusele ja selles osas, kuhu maksuraha liigub, pole maksumaksjal midagi öelda. Aga mis siis, kui oleks?

Eesti suurimaid probleeme on inimeste lahkumine. Ära lähevad just noored, tegusad, aktiivsed inimesed eesmärgiga leida rakendust, tööd kusagil mujal. Selleks, et võõrsil töötavad inimesed koduriiki tagasi tuleksid, on tähtis, et neil säiliks side oma riigiga. Mida tugevam side, seda suurem tagasituleku tõenäosus. Vähemalt teoreetiliselt.

REET TEDER
Eesti Kaubandus-Tööstuskoja esindaja Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitees

Edukas Eesti

> **Riigi seisukohalt võimalik maksutulu vähenemine oleks marginaalne.**

Mis siis, kui riik rajaks ühe täiendava sideme loomise võimalust teadlikult? Pean silmas finantsilise sideme loomist. See on võimalus välisriigis töötaval isikul soovi korral suunata osa (see peab olema küll piisavalt väike) oma vastavas välisriigis makstavast tulumaksust koduriiki.

Loomulikult on selleks vaja teatud eeldusi. Eelkõige riikidevahelisi kokkuleppeid, mis praktikas tähendaks maksulepingute muutmist. Kohe on küsimus, miks küll peaks nn töötamise sihtriik sellisest isiku õiguste suurendamisest huvitatud olema, see tähendaks ju selle riigi eelarvelaekumiste vähenemist. Sellepärast räägingi vaid väikese osa tulumaksust, näiteks kuni 10% ümbersuunamise võimalusest. Riigi seisukohalt võimalik maksutulu vähenemine oleks marginaalne. Riikide vahel oleks selline süsteem vastastikune.

Teine eeldus: tehniline valmisolek. Õigust osa oma ühes riigis makstavast maksust suunata teise riiki ei saa rajada, kui ei ole maksuametite koostööd ega toimivat andmevahetust. Praegu on ELis asutustevaheline automaatne andmevahetus loodud ja raha liikumise jälgitavuse suurenemise ja muu arenguga on ilmselt kõigi kohta ka iga sendi liikumine tuvastatav. Isikule peab selline oma maksuosa suunamine olema väga lihtne. Miks mitte tehtav ühe deklareerimisega.

ARTIKKEL ILMUB TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI, SAKU ÕLLETEHASE, MOOTOR GRUPI, EMT JA ELIONI NING ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSI EDUKAS EESTI RAAMES.

EDUKAS EESTI

Lastele tuleks toimetulekuks õpetada **elulisi** oskusi

Õpikutarkuse kõrval on oluline õpetada lastele lihtsaid ja elulisi asju, et tagada nende toimetuleku võime.

Ma ei taha sugugi alahinnata keerukate oskuste ja sügavate teadmiste tähtsust, ent tugeva ja eduka riigi suurim väärtus on inimene, kelle põhiväärtused, enesehinnang ja võime eluga toime tulla on paigas.

Alustuseks igapäevane toimetulek. Lisaksin koolikavasse tunnid, mis õpetavad koduseid toimetusi: toidu tegemisest seinte värvimiseni. Need tunnid peaksid toimuma vähemalt korra kuus, algkoolist põhikooli lõpuni.

Vähemalt kord aastas peaks igal õpilasel olema praktikanädal, mis hõlmab näiteks puude lõhkumist, moosi keetmist, lõkke süütamist, looduses orienteerumist.

Lisaks peaksid lapsed igal veerandil tegema koos midagi ühiskondlikult kasulikku: koristama avalikke alasid, aitama vanureid, tegema midagi koos endast noorematega. Eesmärk oleks pakkuda lastele vaheldust ja rõõmu lihtsate asjadega toimetulekust. Sellised kogemused loovad aluse tugeva ja tasakaaluka isiksuse kujunemiseks.

REET TRUMM
raamatupidaja

Edukas Eesti

> **Oletame, et ühel päeval pole meie käsutuses internetti ja masinaid. Kas oskame ka siis toime tulla?**

Oletame, et ühel päeval pole meie käsutuses internetti ja masinaid. Kas või ajutiselt. Kas oskame ka siis toime tulla?

Nähes oma riiki selle mitmekülgsuses, õppides traditsioonilisi igapäevatoimetusi, viibides looduses tekib lastel side kodumaaga, inimestega enda ümber. Vanasti edastati igapäevaseid elulisi oskusi kodus, põlvest põlve. Kiire elutempo areng on põhjustanud olukorra, kus ainult kodule ei saa enam loota.

Lapsed kui riigi tulevased kujundajad. Laste oskuste, teadmiste ja väärtushinnangute omandamine on oluline kõigile. Ainult koolipingis istudes seda õppida ei saa. Ühised tegevused, kus ei ole pidevat konkurentsi ja hindamist, annaksid lastele suurepärase võimaluse arendada oma sotsiaalseid oskusi. Nad vajavad seda kas või selleks, et midagi koos teha, teistega arvestada, elu sõnas otseses mõttes omal nahal kogeda.

Igale täiskasvanule, kes sooviks sellises algatuses kaasa lüüa, peaks andma aastas vähemalt ühe vaba tööpäeva juurde.

ARTIKKEL ILMUB TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI, SAKU ÕLLETEHASE, MOOTOR GRUPI, EMT JA ELIONI NING ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSI EDUKAS EESTI RAAMES.

Äriteenused reklaam
TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

Telli ajakiri
Rp RAAMATUPIDAMISE PRAKTIK

Värskes numbris

Sihtfinantseerimine suurendab konkurentsivõimet
Finantsspetsialistide ja raamatupidajate palga ülevaade
Outlooki mitmekülgsed kasutusvõimalused
Kontrolltegevus meie ümber
Kasumiaruande skeemi valik

rp.aripaev.ee

Äripäev Tellimisinfo telefonil 667 0099 • e-post: rp@aripaev.ee

TÕUSJA
Apple lisatakse Dow Jones'i tööstusindeksisse.

LANGEJA
Rauamaagi tonni hind langes alla 60 dollari ja see mõjutas kaevandajate aktsiaid.

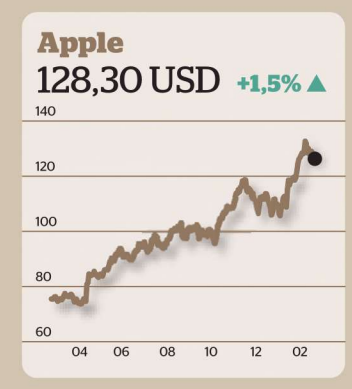

ÄRIPÄEV 9. märts 2015
toimetaja Harry Tuul, tel 667 0111, e-post toimetajad@aripaev.ee

ÜLEVAADE

Tallinna börsi üllatusterohke kvartal. Merko, Arco ja Kaubamaja ületasid ootusi

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Tallinna börsi neljanda kvartali tulemustele võib joone alla tõmmata ja nii nagu ka eelnevatel kvartalitel, võis ka nüüd näha nii halbu kui ka häid üllatusi.

Et neljanda kvartali tulemustest paremat ülevaadet saada, palusime SEB ja LHV analüütikutel neid kommenteerida. Ühtlasi katavad mõlemad pangad ka enamikku Tallinna börsifirmadest ja seetõttu on nad nende käekäiguga hästi kursis. Tulemustest koorus välja, et suurima positiivse üllatuse pakkusid Merko Ehitus ja Tallinna Kaubamaja, mis suutsid jõudsalt kasvatada puhaskasumit ning teatasid soovist maksta dividendi. Kehvad tulemused olid aga PRFoodsil, Baltikal ja Olympicul.

Merko tegi tugeva aasta lõpu. Head tulemused oli Tallinna Kaubamajal, Merkol, Arco Varal ja Ekspress Grupil. LHV Panga analüütikute Joonas Joosti ja Shana Gavroni sõnul oli kahtlemata väga tugeva aasta lõpuga üks suuremaid üllatajaid Merko Ehitus, kes ligikaudu kahekordistas eelmise aastaga võrreldes oma neljanda kvartali puhaskasumi. Sellise tulemuseni viisid eelkõige üllatavalt tugevad tulemused nii kinnisvaraarenduse kui ka üldehituse segmendis.

> **Väga tugeva aasta lõpuga oli üks suuremaid üllatajaid Merko Ehitus, kes ligikaudu kahekordistas oma neljanda kvartali puhaskasumi.**

Tellija eelis

Äripäeva tellija sai seda lugu veebis lugeda juba **reedel kell 14.46**

Merko teatas soovist maksta dividendi aktsia kohta 41 senti. Lisaks teeb Merko ettepaneku vähendada aktsiakapitali 4,1 miljoni euro võrra ehk 23 senti aktsia kohta.

Head uudised Bulgaariast. Ka Arco Vara valmistas positiivse üllatuse, sest ettevõtte edukas korterite müük Bulgaarias oli üks neljanda kvartali positiivsemaid üllatusi. Ettevõte suutis neljandas kvartalis klientidele üle anda oodatust rohkem kortereid, millel oli LHV analüütikute sõnul väga suur positiivne mõju ettevõtte majandustulemustele.

Tallinna Kaubamaja tulemused olid LHV ootustest pisut paremad. LHV jäi rahule käibe 5%-lise ja kasumi 11%-lise kasvuga ning eriti positiivseks peavad nad asjaolu, et kõik ettevõtte segmendid olid neljandas kvartalis kasumlikud. Kaubamaja teatas ka soovist maksta dividendi 40 senti aktsia kohta. Mullu kevadel maksti aktsia kohta dividende 15 senti.

Ootuspäraselt teavitas Ekspress Grupp Läti varade allahindlusest, kuid üllatas samas ühisettevõtetega seotud varade väärtuse kasvuga ka neljandas kvartalis. Elimineerides mainitud varade väärtuse muutustest tingitud ühekordsed mõjud kasumile, ületas Ekspress Grupi neljanda kvartali normaliseeritud puhaskasum LHV ootust ligi 21% võrra.

Keskpärased tulemused olid Silvano Fashion Groupil, Tallinkil ja Nordeconil. LHV analüütikute sõnul on selge, et Silvanole valmistab ka 2015. aastal jätkuvat peavalu Venemaa ja SRÜ turgude ostujõu langus, kuid neljandas kvartalis üllatas ettevõte meid seekord siiski positiivselt, teenides eeldatud kahjumi asemel Valgevene rubla kursi langusest ning hüperinflatsiooni korrektsioonidest tingituna kasumi.

Kuigi eeldatust suurema finantskulu ning oodatust väiksema edasilükkunud tulumaksuvara positiivse mõju tõttu jäi Tallink Grupi neljanda kvartali puhaskasum LHV prognoositud tulemusele oluliselt alla, toob pank siiski positiivse poole pealt välja nende prognoose 20%ga ületanud ärikasumi, mis paranes eelmise aastaga võrreldes 80%. Kuigi puhaskasum jäi oodatust väiksemaks, on selle 11%-line kasv võrreldes eelmise aasta neljanda kvartaliga LHV teatel iseenesest siiski positiivne. Tallink teatas, et maksab dividendi 2 senti aktsia kohta. Mullu oli dividend 3 senti aktsia kohta. Aktsionäridel tasuks iga kuu Tallinki statistikal silma peal hoida, sest sealt saab vihjeid ettevõtte käekäigu kohta.

Nordeconi neljanda kvartali kahjum kujunes kardetust väiksemaks, kuid erinevus tulenes asjaolust, et ettevõte ei hinnanud aasta lõpus alla oma Ukraina varasid. Ehitustegevuse kasumlikkus jäi seekord LHV prognoosist nõrgemaks.

Kehva tulemust näitasid PRFoods, Baltika ja Olympic Entertainment Group. Neljandas kvartalis ilmnenud asjaolud jäätise

NUMBER

5,5

protsendile langes USA töötuse määr veebruaris.

ELEKTER

Eratarbijad peaksid arvestama, et elektrienergia hinnale lisandub lepingus ka käibemaks.

Nord Pool Eesti
23,63 **-24,98%▼**

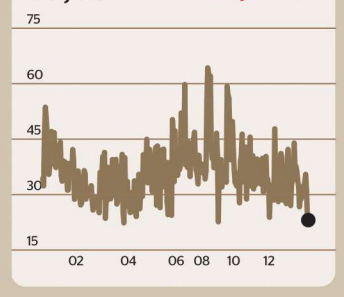

VALUUTA

Euroopa Keskpanga negatiivne intressimäär survestab eurot nõrgemaks.

EUR/USD
1,0974 **-0,53%▼**

INTRESS

Euribor on EKP sammude tõttu olnud tugevas languses.

Euribor 6 kuud
0,108% **-0,002▼**

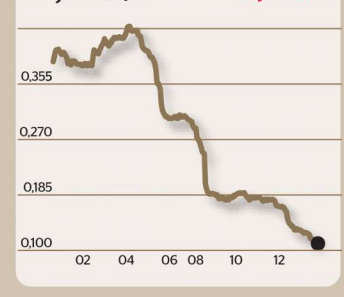

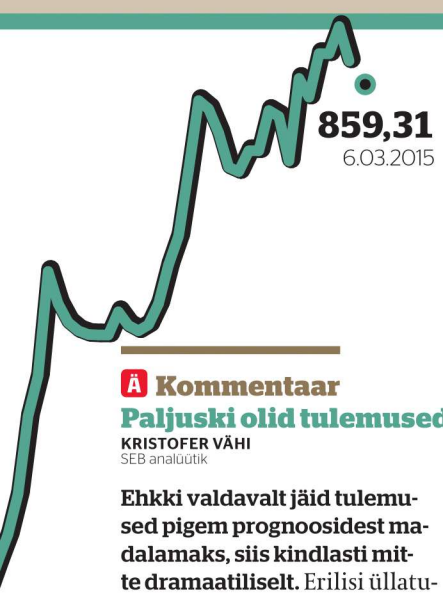

Ä **Tulemused**

Tallinna börs on aastaga tõusnud üle 5 protsendi

indeks punktides

ALLIKAS BLOOMBERG

Ä **Kommentaar**

Paljuski olid tulemused aimatavad

KRISTOFER VÄHI
SEB analüütik

Ehkki valdavalt jäid tulemused pigem prognoosidest madalamaks, siis kindlasti mitte dramaatiliselt. Erilisi üllatusi Tallinna börsi ettevõtted neljandas kvartalis ei pakkunud ja tulemusi iseloomustas eelkõige nii heade kui ka halbade faktorite vastavus ootustele. Nõrgad kohad olid etteaimatavad ja teiselt poolt ka tugevused joonistusid erinevate ettevõtete ja sektorite juures ootuspäraselt välja. Nii olid näiteks Tallinki reisijanumbrid langustrendis, kuid ettevõte lõikas kasu langevatelt kütusehindadelt ja suurendas neljandas kvartalis kasumit 14%. Olympic kandis kahjumeid väiksematel turgudel, kuid tulemused Baltimaades olid head ning rahavoog stabiilne. Ehitusettevõtete käive langes infrastruktuuri poolel ELi struktuurifondide puudumisel, kuid selle kompenseeris elamuehitus tugeval kinnisvaraturul eeskätt Tallinnas ja Vilniuses. Positiivsete kasumimarginaalidega üllatas Tallinna Kaubamaja, mida toetab kiirest reaalpalga tõusust tingitud jaeturu kasv.

Ä **Tulemused**

IV kvartali kasumi ja käibe võrdlus

mln €, aktsiahinna muutuse % veebruaris

Ettevõte	kasum 2014	kasum 2013	käive 2014	käive 2013	aktsiahinna muutus %
Merko Ehitus	**4,8**	**2,5**	**70,1**	**64,9**	**13,6**
Tallink Grupp	8,4	7,5	224,1	224	9,25
Olympic EG	4,5	7,7	40,2	39,9	7,8
Ekspress Grupp	1,61	1	16,8	16,5	6,2
Arco Vara	0,6	2	5,8	2	5
Tallinna Kaubamaja	10	8,9	145,5	138,3	4,6
Harju Elekter	0,25	0,3	14,1	12,3	2,2
Skano Group	–1,3	–0,3	4,66	4,85	0,12
Nordecon	–0,925	–0,1	40,35	39,2	0
Tallinna Vesi	6,29	6,19	13,31	13,78	0
Silvano FG	1,22	0,12	13,7	22,8	–1,6
PRFoods	–1,2	0,3	14,3	16,4	–8,7
Baltika	0,42	0,86	15,8	14,9	–12,2

ALLIKAS: FINANTSARUANDED

ja külmkauba äride müügis panid LHV sõnul PRFoodsi esialgsest oluliselt halvemasse valgusesse võimaliku kapitali vähendamise väljamakse summa. Vähemal määral valmistas pettumust ka jätkatava kalaäri oodatust nõrgem kasumlikkus.

Venemaa paine. Baltika kohta ütles LHV, et nagu varasemalt painas ka seekord Baltikat tegutsemine Venemaa turul. Neljandas kvartalis avaldas ettevõtte kasumile survet oodatust madalam brutokasumlikkus, mida lisaks muudele asjaoludele mõjutasid täiendavalt lojaalsusprogrammi boonused. Kuigi pank ootas ettevõtte neljanda kvartali tulemustest rohkemat, võib siiski pidada positiivseks asjaolu, et ettevõte suutis kasumit teenida.

Olympic Entertainment Groupi kasum vähenes 41% ja kujunes LHV prognoositust väiksemaks. Samas ei pea pank seda pikemas plaanis probleemiks, sest kasumi langus oli tingitud ettevõtte aktiivsest laienemisest – võtab lihtsalt aega, kuni uued mängusaalid saavutavad juba sissetöötatud mängusaalidega sarnase efektiivsuse.

Ä RAHA

reklaam

Kommertspankade intressitooted

pank	jooksev hoius % keskmiselt kuu jäägilt	jooksev hoius % kuu püsijäägilt	tähtajaline hoius % 1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank		0,00	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,5	0,60/1,60	0,70/1,70	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,00	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	200
Citadele Pank	-	-	-	-	-	0,05	0,1	0,70	1,0	1,40	150
Versobank	0,01	0,01	0,40	0,50	0,60	0,90	1,00	1,20	1,50	1,80	350
DNB	0,10 (7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,10	0,20	0,30	0,80	0,80	1,00	1,30	1,50	100/200 (4)
BIGBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,40	0,40	1,00	1,40	1,70	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,40	0,40	1,00	1,40	1,70	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	1,05	1,45	1,75	üle 30 000

tähtajaline hoius %, USD

pank	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontakteeruge pangaga				
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,05	0,10	1,00	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,1	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,50	0,70	0,90	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Roosikrantsi 2, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee
BIGBANK Rüütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
Versobank Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

Ä BÖRS

Tallinn 06.03

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,060	0,95	3 337	1,4	48,1%	0,69	0,0%
Baltika	0,409	2,25	2 349	-	-14,6%	1,89	0,0%
Ekspress Grupp	1,260	0,00	9 337	8,2	10,7%	0,88	0,8%
Harju Elekter	2,840	0,00	48 978	6,0	13,2%	0,80	3,2%
Merko Ehitus	8,970	-0,11	8 123	15,8	8,2%	1,29	4,6%
Nordecon	1,050	0,00	735	7,7	12,1%	0,94	0,0%
Olympic EG	1,930	0,00	38 607	11,6	23,6%	2,73	5,2%
PRFoods	0,650	-0,46	2 179	9,6	7,2%	0,70	1,5%
Pro Kapital Grupp	2,400	0,84	5 120	-	-4,5%	2,00	0,0%
Silvano FG	1,290	-0,77	156 747	5,8	14,1%	0,81	19,4%
Tallink Grupp	0,841	-0,47	46 404	16,5	4,6%	0,76	5,9%
Tln Kaubamaja	6,050	-0,17	41 306	12,8	11,5%	1,47	5,8%
Tallinna Vesi	14,100	0,00	47 099	15,8	20,5%	3,23	6,0%
Trigon PD	0,550	0,00	0	-	-0,7%	1,15	0,0%
Skano Group	0,850	0,00	0	-	-6,8%	0,56	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Vilnius 06.03

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,75	-0,36	-	3,6	5,3
City Service	1,710	-0,58	9,2	0,8	-
Invalda	3,010	0,00	-	0,8	-
Linas Agro	0,700	0,00	7,3	0,7	-
Panevezio Statybos	0,921	0,99	-	0,4	-
Siauliu Bankas	0,302	1,34	7,0	0,8	-
Snaige	0,400	0,00	-	1,6	-
TEO LT (Telekomas)	1,050	0,00	17,1	2,6	16,2

TÕUSJA
Carrefour
30,56 EUR
+3,03%

LANGEJA
Toshiba Corp.
485,00 JPY
-0,37%

Helsingi 06.03

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	3,08	0,65	16,2	2,6	3,2
Citycon	3,15	-1,07	17,6	1,1	4,7
Elisa Comm.	24,79	0,16	17,6	4,5	5,2
Finnair	3,16	0,96	-	0,8	-
Fortum	20,35	-0,49	5,7	1,7	-
HKScan	5,96	0,51	5,6	0,7	1,7
Kesko	34,73	-0,52	35,5	1,6	4,0
Neste Oil	23,19	-0,39	-	2,2	2,8
Nokia	7,34	0,20	-	3,1	-
Olvi	23,31	0,21	14,8	2,5	2,8
PKC Group	17,58	-0,79	-	2,7	4,0
Stockmann	7,59	1,74	-	0,7	5,3
Stora Enso	8,95	1,13	-	1,4	-
UPM Kymmene	17,40	1,10	-	1,2	3,4
YIT	5,66	2,54	12,6	1,3	6,7

Riia 06.03

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,70	-4,04	5,8	0,4	-
Latvijas Gaze	9,45	0,00	13,2	0,6	-
Olainfarm	6,22	0,97	6,9	1,2	-

Ä VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▼
9,1851

EUR/RUB ▼
65,3394

Austraalia dollar	AUD	1,399	Singapuri dollar	SGD	1,500
Bulgaaria leev	BGN	1,956	Suurbritannia nael	GBP	0,722
Hiina jüaan	CNY	6,865	Šveitsi frank	CHF	1,070
Hongkongi dollar	HKD	8,506	Taani kroon	DKK	7,451
India ruupia	INR	68,406	Tai baat	THB	35,531
Jaapani jeen	JPY	131,480	Tšehhi kroon	CZK	27,297
Kanada dollar	CAD	1,367	Türgi liir	TRY	2,828
Korea won	KRW	1203,830	Ungari forint	HUF	303,780
Norra kroon	NOK	8,542	USA dollar	USD	1,107
Poola zlott	PLN	4,118			
Rumeenia leu	RON	4,441			

Ä BÖRSIKAUBAD

Kütused 06.03

USD	
Nafta IPE, bbl	60,74
Nafta NYMEX, bbl	50,76
Mootoribensiin, t	611,00
Diislikütus, t	578,75
Kerge kütteõli, t	556,75
Masuut (1% väävel), t	314,50
Maagaas Henry Hub, btu, USD	2,841

Põllumajandus 06.03

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	131,55
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	376,00
Kakao NYBOT, USD/t	3075,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	116,60
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	362,25

Värvilised metallid 05.03

USD/t	
Alumiinium LME	1806
Vask LME	5829,5
Plii LME	1788
Nikkel LME	14115
Tina LME	18000
Tsink LME	2034

Väärismetallid 06.03

USD/unts, unts = 31,105 g	
Kuld COMEX	1182,35
Plaatina NYMEX	1166,85
Pallaadium NYMEX	821,50
Hõbe COMEX	15,90

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

ÄRIPÄEV 9. märts 2015
reklaamitoimetaja Marina Altmaa, tel 667 0161, e-post marina.altmaa@aripaev.ee

20 Pärnu Juhtimiskonverents

20 aastat hiljem. Juhi töölaud

14.–15. mail 2015 • Pärnu Kontserdimajas

Ootame Sind tähistama meie 20 a juubelit!

Kõik juhid on kohal!

Konverentsi teemad:

- Mis on juhtimises muutunud ja mis on püsiv?
- Kuidas tegevusi prioriseerida?
  Millised signaalid on müra, milliseid tasuks vastu võtta?
- Kus tahame olla 20 aasta pärast?
  Milline peaks olema juhi töölaud tulevikus?
- Milline juht on sadulas 20 aasta pärast?
  Räägime tervisest, õppimisest ning tuleviku juhtidest.
- Milline on juhtimine mujal maailmas?
  Milline on valitsusjuhi töölaud?
- Milline Eesti juht on edukas?
  Milline ebaõnnestunud?
- Filosofeerime hea elu üle.

Konverentsi peaesineja on Nokia endine tegevjuht **JORMA OLLILA**

Oma kogemusi ja lugusid jagavad:

Peter Lorange (Lorange Institute of Business)
Joakim Helenius (Trigon Capital Group)
Jaak Aaviksoo (Riigikogu)
Gunnar Okk (Põhjamaade Investeerimispank)
Jens Spendrup (Spendrups Bryggeri)
Pramod Bhasin (Genpact)
Hando Sutter (Eesti Energia)
Jüri Käo (NG Investeeringud)
Esa Saarinen (filosoof)
Indrek Tustit (Gerd Kanteri treener)
Markus Villig (Taxify)
Meelis Mandel (Äripäev)
Igor Rõtov (Äripäev)
Mart Laar (Eesti Pank)
Tiit Vähi (Sillamäe Sadam)
Juhan Parts (Riigikogu)
Edgar Savisaar (Tallinna Linnavalitsus)
ja teised

Õhtuse peo esinejad: SWINGERS koos Tanja Mihhailova ja Mikk Saarega!

Registreerumisel 17. aprillini kehtib **soodushind 729 eurot +km!**

Registreerimine ja lisainfo:
www.konverentsid.ee
või **info@konverentsid.ee**

Korraldaja: Äripäev

Toetajad: Danske Bank, emt, Elion, Ülemiste City, Volkswagen, Møller Auto, Coca-Cola Hellenic, DPD, Carlson Wagonlit Travel, Manpower

Koostööpartnerid: ART Konverentsitehnika, 7kohvipoissi, Avis, Avision, HeiVäl Consulting, Valio, Tervise Catering

MAKSUKONVERENTS
NUTIMAKSUD
2015

18. märtsil

Original Sokos Hotel Viru konverentsikeskuses

Lektorid:

- Grant Thornton Rimess OÜ maksunõustaja, Sisekaitseakadeemia Finantskolledži maksunduse ja tolli õppetooli juhataja, mag.iur **TÕNIS ELLING**
- Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika asekantsler **DMITRI JEGOROV**
- MTA peadirektor **MAREK HELM**
- Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja peadirektor **MAIT PALTS**
- Kindsigo Konsultatsioonid juhataja, maksunõustaja **AULE KINDSIGO**
- Intrum Justitia käibemaksuosakonna juhataja **ANNIKA REPPO-KIRSIPUU**
- OÜ Primend tegevjuht **TOOMAS MÕTTUS**
- ASi Opus Capita tootejuht **INDREK ALLAS**
- Tammiste Personalibüroo juht **SIRJE TAMMISTE**

Konverentsil osalemine maksab
12. märtsini
179 eurot (km-ga 214,8 eurot).
Täishind on 249 eurot (km-ga 298,8 eurot).

Täpsem info ja registreerimine veebis
www.seminar.aripaev.ee

Äripäev
Üllatavalt palju
Da Vinci Cosmetics

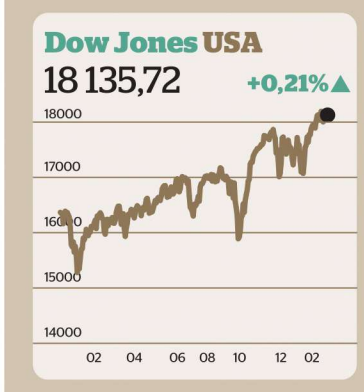

ÄRIPÄEV 9. märts 2015
toimetaja Juhan Lang, tel 667 0111, e-post toimetajad@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management — 05.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Avaron Areneva Euroopa Fond D, EUR	13,43	13,16	13,16	8,70	7,08	16,86	12,31	-	41 395 151
Avaroni Privaatportfell B, EUR	15,62	15,62	15,62	3,06	2,95	10,12	8,63	7,49	9 986 765
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	12,57	12,57	12,57	4,61	2,83	12,51	-	-	10 060 503

Compensa Life — 04.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,51	-	5,80	8,10	10,10	8,00	5 968 709
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	12,36	-	1,20	3,40	3,20	3,50	738 513

Kasvuporfelli mahu info on antud seisuga 30.06.2014. Võlakirjaporfelli mahu info on antud seisuga 30.06.2014.

Danske Capital AS — 05.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Danske Pension 25, EUR	1,08	1,09	1,09	2,98	4,40	8,63	6,16	4,32	13 441 688
Danske Pension 50, EUR	1,30	1,31	1,31	4,23	6,51	12,02	7,75	5,23	207 651 641
Danske Pension Intress, EUR	0,92	0,93	0,93	1,19	1,22	3,71	3,76	2,97	4 298 269
Vabatahtlik Pensionifond Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,77	1,81	1,79	6,17	9,94	17,35	11,26	8,51	4 595 261
Vabatahtlik Pensionifond Danske Pension Intress Pluss, EUR	0,79	0,81	0,80	1,73	1,53	3,43	3,53	2,86	451 473

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

LHV Varahaldus — 05.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,49	1,50	1,50	2,43	3,42	4,50	4,96	5,15	305 043 500
Pensionifond M, EUR	1,18	1,20	1,20	1,65	2,78	4,57	4,69	4,54	44 085 090
Pensionifond S, EUR	1,26	1,27	1,27	1,46	1,96	5,77	4,21	3,88	51 667 100
Pensionifond XL, EUR	1,28	1,29	1,29	3,19	3,83	3,91	5,65	5,29	72 836 963
Pensionifond XS, EUR	1,17	1,18	1,18	1,47	1,85	6,14	4,64	4,18	13 959 873
Täiendav Pensionifond, EUR	1,45	1,46	1,46	3,51	5,03	5,75	6,63	5,94	6 600 394
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	13,92	14,06	14,06	15,97	2,49	4,08	20,56	17,70	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	8,99	8,99	8,99	15,97	2,49	4,08	20,56	17,70	24 610 656
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	9,12	9,21	9,21	12,84	11,06	6,16	3,77	2,90	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,82	5,88	5,88	12,84	11,06	6,16	3,77	2,90	1 424 757

Mandatum Life — 05.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	120,54	119,94	119,94	-	1,18	1,87	-	-	-
Konservatiivne, EUR	121,26	120,06	120,06	-	4,76	4,33	-	-	-
Tasakaalustatud, EUR	123,72	121,89	121,89	-	7,86	6,85	-	-	-
Progressiivne, EUR	121,50	119,12	119,12	-	10,75	10,06	-	-	-
Agressiivne, EUR	134,08	131,45	131,45	-	12,95	15,86	-	-	-
Investeerimisportfellid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	148,25	147,51	147,51	-	1,31	2,83	4,08	4,04	-
Mandatum Life Nordic High Yield Abs, EUR	102,08	101,57	101,57	-	-0,64	-4,82	-	-	-
Mandatum Life Convertible, EUR	111,17	110,62	110,62	-	6,17	7,33	-	-	-
Mandatum Life Europe Equity, EUR	145,26	142,41	142,41	-	15,66	18,72	-	-	-

Nordea Pensions Estonia — 05.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,08	1,09	1,09	5,42	5,58	10,5	6,98	6,32	154 277 031,50
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,92	0,93	0,93	6,72	8,15	14,04	8,69	7,45	15 774 077,35
Nordea Pensionifond B, EUR	0,97	0,98	0,98	4,16	3,56	7,19	5,03	4,85	17 425 346,73
Nordea Pensionifond C, EUR	0,87	0,88	0,88	2,42	1,49	6,27	3,72	3,54	12 240 661,02
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,45	1,48	1,46	8,75	10,35	18,61	11,4	9,46	7 094 836,74
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,78	0,80	0,79	4,13	4,26	9,39	5,47	0	1 354 360,49

Trigon Funds — 05.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	165,49	170,55	168,87	13,54	5,21	4,53	-0,26		4 340 714
Balti Fond, EUR	15,30	15,85	15,54	10,96	8,42	11,53	6,15	-0,72	1 725 734
Uus Euroopa Fond, EUR	25,19	26,09	25,58	10,35	5,48	3,03	11,49	10,22	46 924 792
Venemaa Top Picks Fond, EUR	13,35	13,83	13,56	33,08	35,90	-6,41	-16,16	-5,02	2 595 940

AS SEB Varahaldus — 05.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
SEB Energiline Pf, EUR	0,869	0,878	0,878	7,29	8,53	17,13	6,89	5,01	23 043 576,74
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,911	0,920	0,920	2,54	1,04	2,51	1,30	2,09	57 622 378,73
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,894	0,903	0,903	4,38	4,37	7,49	3,60	3,18	19 443 129,35
SEB Progressiivne Pf, EUR	1,082	1,093	1,093	5,30	6,30	11,27	5,54	4,35	385 128 036,32
SEB Aktiivne Pf, EUR	1,131	1,154	1,142	7,61	9,88	21,33	8,60	6,91	18 253 254,49
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,247	1,272	1,260	3,65	4,31	8,31	4,37	3,78	13 854 148,21

AS SEB Pank poolt vahendatavad fondid — 05.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,632	1,632	1,632	1,93	1,49	5,56	5,06	4,67	333 120 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	119,158	120,350	119,158	4,34	4,44	9,83			668 270 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	114,207	114,207	114,207	2,60	2,85	6,07			1 210 910 000,00
SEB Strategy Growth Fund	132,830	134,158	132,830	8,12	7,78	18,78			340 450 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	125,362	126,616	125,362	6,24	6,16	14,61			529 800 000,00

Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskehindu saab vaadata www.seb.ee/fondikursid. Fondide mahud on seisuga 31.01.2015.

Fondivalitsejad

Avaron Asset Management Narva mnt 7D, B-korpus, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
AS GA Fund Management Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
AS GILD Property Asset Management Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com www.gildrealestate.com
AS SEB Varahaldus Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
Danske Capital AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee

Maaklerifirmad

Compensa Life Vienna Insurance Group SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensalife.ee, www.compensalife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402
Versobank AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
Danske Bank Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB Enskilda Equities Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802
Mandatum Life Insurance Baltic SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee

Äripäeva Akadeemia

10. aprillil

LÄBIPÕLEMISE ENNETAMINE

Kuidas säilitada suure pinge juures meeskonna hea töövõime?

Koolitaja on **KADRI KÕIV**

Täpsem programm aadressil **akadeemia.aripaev.ee**

Koolituse hind **379 eurot** + km.

Äripäev

Info ja registreerimine:
Renate Steinberg, telefon **667 0282**,
e-post **renate.steinberg@aripaev.ee**

raamatupood.aripaev.ee

Ajalugu | Äripäeva raamatuklubi | IMELINE TEADUS

Äripäev
Nr 45 (5172) 09.03.2015
ISSN 1406-2585

TEGIJA TURUL

Martin Lueck: Need saavad olema tähtsad valimised.

UBSi Euroopa analüütiku sõnul saavad Prantsusmaa järgmised valimised olema väga olulised, kuna uus valitsus peab jätkama seni alustatud reformidega.

OMX TALLINN
52 nädalat
Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

perioodi kõrgeim 864,84
perioodi madalaim 731,61

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Portfell
Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus
+0,04%

väärtus
235 645,83 €
53,7% raha
46,3% aktsiad

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

aktsiate päevane muutus, protsentides

Apranga	–0,36
Olympic EG	0
Leroy Seafood	–1,15
ABB	0,97
Microsoft	–0,33
Apple	0,42
Burberry	0,64

Viimased tehingud
ostis: 4. novembril 107 Microsofti aktsiat hinnaga 45,97 dollarit aktsia, komisjonitasu 17,83 dollarit.
müüs: 2. veebruaril 404 Southern Copperi aktsiat hinnaga 27,29 dollarit tükk. Tehingusumma oli 11 025,16 dollarit, komisjonitasu 16,54 dollarit. Kahjum umbes 3000 dollarit.

Sinu arvamus
Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

Tehnoloogiamulli lõhkemise ootel

Möödunud nädalal rallis Nasdaqi indeks tasemele, mida pole nähtud ajast, mil Microsoft troonis tehnoloogiamaailma ning iPodidest ja iPadidest võis vaid unistada. Tegemist oli rekordiga pärast viieteist aasta tagust internetibuumi.

Tehnoloogiahuvilise investorina paneb see olukord minugi mõtted liikuma. Lisaks helikiirusel kasvavatele USA idufirmadele ilmuvad pea iga nädal ka Eesti meediaväljaannetes uued edulood, kuidas mobiiliäppe või muid tehnoloogiaimesid tootvad idufirmad kaasavad investoritelt üha pimestavamaid summasid.

Kuigi mina väikeinvestorina neist kaasamistest osa ei saa, siis puudutab paisuv mull majandust palju laiemalt. Juhul kui miski peaks suure pauguga lõhkema, raputab see ka turud piisavalt korralikult läbi.

Mull varasemast ohtlikum. Hiljuti levis finantsväljaannetes miljardärist investor Mark Cubani sõnavõtt potentsiaalsest tehnoloogiamullist. Broadcast.comi asutamise ja müügiga terve varanduse teeninud investori sõnul kõrbevad ebaõnnestuvate mobiiliäppide ja teiste idufirmade investorid väga valusalt. Peamine põhjus on selles, et eraettevõtte investeeringul puudub likviidsus. Nõnda on ka mulli lõhkemine karmimate tagajärgedega kui viisteist aastat tagasi. Toona oli tegemist börsifirmadega ja investoritel oli vähemalt võimalus aktsiaid maha müüa. Nüüd aga paigutavad väikeinvestorid oma raha üha uutesse rakendustesse ja neil pole mingit šanssi seda kätte saada.

Cubani hinnangul on pragune erasektori tehnoloogiamull ohtlikum kui dotcom mulli lõhkemine 15 aastat tagasi. Tema sõnul mängivad ingelinvestorid nutirakendustega ohtlikumaid mänge kui aktsiaturgudel kauplejad. Sama kinnitab ka teine ingelinvestor Steve Brotman, kelle sõnul kujutab mull fundamentaalset riski terve majanduse käekäigule.

Ka börsil olevate tehnoloogiafirmade aktsiad teevad pea igapäevaselt uusi rekordeid.

Hind
Teisipäeval sulgus Nasdaq kõrgemal kui 5000 punkti

ALLIKAS: BLOOMBERG

Firmad kaasavad raha. Enam kui 50 USA riskikapitalil põhineva idufirma väärtus ületas viimase kahe aasta jooksul 1 miljardi dollari piiri, kinnitab New Yorgi uuringufirma CB Insights. Kasvab ettevõtete arv, mis kahekordistavad oma väärtuse ülikiiresti. Näiteks kaasab majutusteenust pakkuv Airbnb 1 miljard dollarit, kui firma väärtus on juba 20 miljardit dollarit. Peagi Tallinnas tegutsemist alustav taksoteenuse rakendust pakkuv Uber kaasab 4 miljardit eurot, samas kui firma väärtus on jõudnud juba 40 miljardini, mis on erakätes olevatest USA tehnoloogiaidufirmadest suurim.

Ka börsil kaubeldavad tehnoloogiaettevõtete aktsiad saavutavad pea igapäevaselt uusi rekordeid. Möödunud kuul tegid minu portfelli kuuluvatest firmadest silmapaistva tulemuse Apple ja Microsoft, mille aktsia hinnad tõusid vastavalt 11,4% ja 13%. Rõõmustav tulemus, kuid olen tehnoloogiamulli lõhkemise valguses endiselt veidi ettevaatlik. Õnneks firmade P/E suhted veel mulli ei ennusta.

AKTSIAD
Wall Streeti suurimad luuserid
Ameerika Ühendriikides viimased kuus aastat üles põrutanud pulliturul võib kaotajaid üles lugeda kahe käe sõrmedel – S&P 500 indeksis on 2009. aasta põhjast arvestatuna miinuses vaid 9 aktsiat.

Suur osa neist õnnetutest on nafta- ja energiafirmad, mis, tõsi küll, veel hiljaaegu turuga kaasa rallisid. Nende tootlused vajusid põhja just koos toornafta hindadega.

Suurim kaotaja on naftapuurija Transocean (RIG), mille aktsia on börsil kukkunud enam kui 60%. Abiks ei tulnud ka ettevõtte seotus naftapuurimisplatvormi Deepwater Horizoni naftareostusega Mehhiko lahes 2010. aasta aprillis.

Alates viimase karuturu süngeimast põhjast 2009. aasta 9. märtsis on suures miinuses ka Diamond Offshore ja Noble.

PANE TÄHELE

Euroopa börsidele nähakse tõusu. Citigroup prognoosib, et Euroopa börsid kerkivad tänavu 31 protsenti.

Rubla kurss tõuseb. Rubla kurss kerkis reedel aasta kõrgtasemele tänu Ukraina relvarahule ja naftahinna tõusule.

Saksamaa tööstustoodang kasvas. Tööstustoodang tõusis jaanuaris viiendat kuud järjest, viidates euroala tugevnemisele.

Loe veebist
Värsked börsiuudised
www.aripaev.ee/bors
Turgude ülevaade
investor.aripaev.ee

TOOTMISJUHTIMISE KOOL
Äripäeva Akadeemia
UUS LEND
Toimub ajavahemikul
2. aprill – 8. september
MOODULID:
I moodul – **2. aprill** ORGANISATSIOON. Innustava juhtimiskultuuri loomine.
II moodul – **30. aprill** PROTSESSID. Lihtsad ja efektiivsed tööriistad tööprotsesside täiustamiseks.
III moodul – **21. mai** RESSURSID. Masinate ja seadmete suutlikkuse kasvatamine.
IV moodul – **03. juuni** TARNEAHELA KVALITEET. Tegelikku konkurentsieelist loov kvaliteedijuhtimine.
V moodul – **18. august** Sinu ettevõtte tootlikkuse parendamine – METOODIKAD PRAKTIKASSE.
VI moodul – **08. september** MUUTUSTE ELLUVIIMINE. Edulugude tutvustamine.
KOOLITAJA JARI KUKKONEN

Koolitusprogrammi hind **2399 eurot** + km
Info ja registreerimine: **Annely Põder,** telefon **667 0285**, e-post **annely.poder@aripaev.ee**
Äripäev